

ÅRSMELDING 2011

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	3
INDUSTRI	6
MARKEDSADGANG UKRAINA	6
GEBYRER PÅ FANGST- OG LANDINGSSERTIFIKATER I DANMARK.....	6
EKSPORT AV SALTFISK OG KLIPPFISK TIL BRASIL	7
STREKKODEMERKING.....	7
ETABLERING AV GLOBAL PELAGIC	8
REGULERINGER AV FISKERIENE	8
ENDRING AV KVOTEÅRET	8
GODKJENNING AV PRODUKSJON AV RYGGHYSE	9
RAMMEVILKÅR FOR SJØ- OG LANDPRODUKSJON PELAGISK FISK	9
EVALUERING AV RUBIN	10
MARING - NORSK MARIN INGREDIENSINDUSTRI.....	10
TEKNISK JUSTERING AV RÅFISKLOVEN	11
PRISDRØFTINGER	12
NORGES RÅFISKLAG	12
<i>Prisdrøftinger bunnfiskeriene</i>	12
<i>Endringer i Norges Råfisklags delegasjon</i>	12
<i>Endringer i vektgrensene for torsk</i>	12
<i>Redusert kredittid</i>	13
<i>Kongekrabbe</i>	13
<i>Hval</i>	13
<i>Rognkjeksrogn</i>	13
<i>Sjøtilvirket tørrfisk</i>	13
<i>Levendetorsk</i>	13
<i>Ferske reker</i>	13
<i>Reker</i>	14
SUNNMØRE OG ROMSDAL FISKESALSLAG OG VEST-NORGES FISKESALSLAG	14
NORGES SILDESALGSLAG	14
<i>Nordsjøsil</i>	14
<i>NVG-sild, makrell og hestmakrell</i>	14
<i>Lodde</i>	15
<i>Prisdrøftinger for mel- og oljesektoren</i>	15
<i>Dispensasjoner for innveing av lodde til fiskemel og fiskeolje</i>	15
FISKERIFORHANDLINGER	16
DE NORSK-RUSSISKE FISKERIFORHANDLINGER.....	16
MAKRELL	16
NVG-SILD	17
NORDSJØSILD.....	17
HAVBRUK	18
EKSPERTUTVALGET FOR EFFEKTIV OG BÆREKRAFTIG AREALBRUK I HAVBRUKSNÆRINGEN	18
AREALAVGIFT	19
ØKT INDIVIDVEKT FOR SETTEFISK AV LAKS, ØRRET OG REGNBUEØRRET	20
LAKSESAKEN USA	21
EU, DUMPINGTILTAKENE MOT NORSK LAKS	21
RUSSLAND – EKSPORT AV LAKS OG ØRRET	22
KINA – HANDELSHINDRE FOR SJØMAT	22

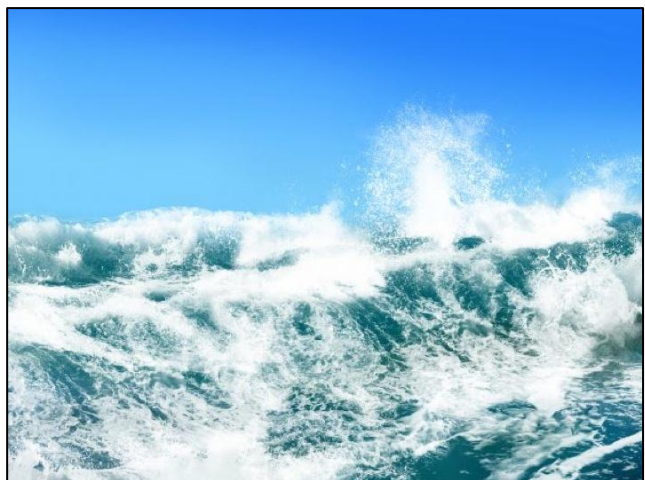
GEBYRER UTSTEDT TIL SKJELLNÆRINGEN FOR TILSYN OG KONTROLL.....	23
REGIONALE HAVBRUKSLAG.....	23
<i>Vestnorsk havbrukslag</i>	23
<i>Midtnorsk havbrukslag</i>	24
<i>Nordnorsk havbrukslag</i>	24
MILJØ	26
KLIMASPOR FOR SJØMAT.....	27
NASJONAL MARIN VERNEPLAN.....	27
RENT HAV OG PRIORITERING AV FISKERI- OG HAVBRUKSNÆRINGEN.....	28
BERGVERKSDRIFT.....	29
ETABLERING AV ETT HAV.....	29
MILJØSERTIFISERING AV FISKERIER OG HAVBRUK.....	30
<i>MSC-sertifisering av alle store konsumfiskerier</i>	30
<i>IFFO r/s sertifisering av industrifiskeriene</i>	30
<i>ASC-sertifisering i havbruk</i>	30
MILJØRAPPORT OG HAVBRUK.....	31
RØMMINGSSIKRING.....	31
ANTALLSBEGRENSNING I MERD.....	32
NY TEKNISK STANDARD FOR LANDBASERTE AKVAKULTURANLEGG.....	32
UTSLIPP AV NÆRINGSSALTER FRA HAVBRUK.....	33
MILJØLØFTET.....	33
HAVBRUKSNÆRINGENS MILJØFOND.....	34
VANNRAMMEDIREKTIVET.....	34
HARDANGERFJORDFORSKRIFTEN.....	35
HELSE OG KVALITET	36
LUSEBEKJEMPELSEN.....	37
FISKEFØR.....	38
PROPORSJONALITET OG ENHETLIG TILSYN.....	38
RISIKOANALYSE.....	38
KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT	38
FORSKNING OG UTVIKLING (FOU)	40
SAMARBEIDET MED FHF.....	40
LØNN, TARIFF, HMS, KOMPETANSE OG REKRUTTERING	40
TARIFFORHANDLINGER.....	40
MEDLEMSBISTAND.....	41
BRUK AV UTENLANDSK ARBEIDSKRAFT.....	41
HELSE, MILJØ OG SIKKERHET (HMS).....	41
<i>Arbeid med reduksjon av sykefraværet</i>	41
KOMPETANSE – UTDANNING – REKRUTTERING.....	41
<i>Rekrutteringsprosjektet Sett Sjøbein</i>	42
DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER	43
TILLITSVALGTE ORGANER	44
BRANSJEGRUPPE INDUSTRI.....	44
BRANSJEGRUPPE HAVBRUK.....	44
PERSONALFORHOLD OG ARBEIDSMILJØ	45
VEDLEGG	46

Innledning

Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening (FHL) er en landsomfattende næringspolitisk organisasjon for bedrifter innen fiskeindustrien, havbrukssektoren, fôrindustrien og marin ingrediensindustri. FHL er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

Fiskeri- og havbruksnæringsens servicekontor (FHS) er en del av FHL og inngår i regnskapet til FHL for 2011. Styret legger med dette fram en samlet årsmelding for FHL og FHS for 2011. Styret i FHS er ifølge vedtektene til enhver tid sammenfallende med styret i FHL og styremøtene avvikles parallelt. Styret i FHL har i 2011 hatt 5 ordinære styremøter, 3 telefonmøter og 1 skriftlig styremøte. FHL-styret har behandlet 66 saker. Styret i FHS har i 2011 hatt 5 ordinære styremøter og 1 telefonmøte. FHS-styret har behandlet 19 saker. Pr 31. desember 2011 hadde FHL 503 registrerte medlemsbedrifter innen alle sjømatsektorer, en økning på 13 medlemsbedrifter.

Etter sju år med nye eksportrekorder fra norsk sjømatnæring, gikk eksportverdien i 2011 noe tilbake bl.a. på grunn av prisfall andre halvår. Særlig overraskende og med stor effekt gjaldt dette lakseeksporten. Men selv om store deler av verdensøkonomien fortsatt er preget av finanskrisen, ikke minst i vårt hovedmarked Europa, var etterspørselen etter norsk sjømat relativt sterk også i 2011. I det store og hele ble det et år som er til å leve med for de fleste selskapene i sjømatnæringen.

Samlet norsk sjømateksport var i 2011 på 53 milliarder kroner, et fall i verdi på 1,2 %, eller 644 millioner kroner målt mot rekordåret 2010. Det ble eksportert 2,3 millioner tonn sjømat, som er en nedgang på 339 tusen tonn sammenlignet med året før. Den tradisjonelle fiskerinæringen eksporterte sjømat for 22 milliarder kroner. Havbruksnæringen eksporterte for 31 milliarder kroner.

Markedsadgang er avgjørende for eksporten. 2011 har i så måte ikke vært helt uten utfordringer. Eksporten av pelagisk fisk til Ukraina har vært rammet av toll- og veterinære hindringer, mens deler av laks- og ørretnæringen har slitt med adgangen til særlig Kina og Russland. Den enkeltsak som har krevd mest ressurser på markedssiden er arbeidet med å fjerne straffetiltakene mot hel fersk laks i USA. I 2011 har den norske laksenæringen gjennomgått en såkalt nyvurdering. 26. januar 2012 besluttet US International Trade Commission å avvike straffetiltakene. Beslutningen kan bli anket. Markedsmessig betyr en fjerning av straffetiltakene neppe mye, men det har betydning prinsipielt.

Et annet forhold knyttet til markedsadgang har vært danske myndigheters innføring av gebyrer på fangst- og landingssertifikater. Det er spesielt torskefisksektoren som har opplevd en sterk gebyrbelastning. For FHL har dette vært en prioritert sak. Med de nye fangst- og landingssertifikatene har vi kommet et langt skritt i arbeidet med å redusere gebyrbelastningen.

I 2011 har det vært et sterkt fokus på arbeidet med modernisering av råfiskloven. FHL ønsker mer grunnleggende endringer enn hva vi har lyktes med å få på sakskartet. Selve problemet med råfiskloven er den maktskjevhet som ligger i at fiskerne eier salgslagene, og at de er gitt enerett til å fastsette minstepriser, omsetningsforhold og reguleringer.

Ressurssituasjonen i havet er svært god. Torskekvotene har vært historisk høye. Kvotene for NVG-sild har falt noe tilbake. Det har derfor vært viktig at kvotene for nordsjø-sild ikke ble satt for lavt. Handlingsreglene medførte at fjorårets nordsjø-sildkvote ble for lavt satt. Dette er nå endret slik at det er biologien som styrer, og slik at kvotene for nordsjø-sild ble bedre for industrien. Den største utfordringen i 2011 har vært makrellen, og de urimelige kravene som Island og Færøyene har stilt. Ingen er tjent med at denne konflikten blir stående år etter år, til det er makrellbestanden for viktig.

Innenfor torskesektoren har organiseringen av fisket vært en stor utfordring. Sesongen for torskefisket foregår i løpet av noen hektiske vintermånedene. For den ferskfiskbaserte industrien fører dette til at det er manglende tilgang på råvarer utover høsten. FHL har derfor arbeidet for å få på plass reguleringer som kan redusere fangststoppene, og bidra til jevnere landinger av fisk. Fiskeri- og kystministeren har etterkommet ønskene fra FHL ved at det er innført store bifangstkvoter og stimulerings tiltak for landing av ferskt råstoff, samt at overreguleringene i fisket er tatt ned.

Omdømmearbeidet er viktig for næringen. Det er én vei å gå for å bedre omdømmet, og det er ved å sette inn tiltak som innebærer reelle forbedringer for bedriftene og næringsvirksomheten generelt – og samtidig gjøre kjent hvilke tiltak som settes inn. Laksesektoren har i desember 2011 startet en informasjonskampanje på tv og internett som skal pågå ut påske 2012. Prosjektet er finansiert av de største selskapene og koordinert av FHL.

Også for den øvrige sjømatnæringen er dette et viktig arbeid. FHL har jobbet mye med å få frem at det er klokt å anvende fisk til å produsere fisk. Vi formidler på alle arenaer budskapet om at vi evner å nyttiggjøre hele fisken til mat. Fisk som har for dårlig kvalitet for humant konsum blir anvendt til fiskemel og fiskeolje, i tillegg til at avskjær i stadig større grad blir nyttiggjort. Slik gjør vi et tidligere avfallsproblem om til effektiv matproduksjon.

Fiskeri- og havbruksnæringens rammebetingelser påvirkes i økende grad av hvordan både næringen selv og omverdenen håndterer miljøutfordringene. FHL arbeider for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og ha en troverdig miljøpolitikk for egen virksomhet. Det blir derfor stadig viktigere i årene fremover å ha god dokumentasjon på de tiltak og forbedringer som blir iverksatt. FHL mener at spørsmålet om hvor stor miljøpåvirkning samfunnet kan akseptere fra matproduksjon, er en politisk avveining. Det er svært viktig at disse spørsmålene blir diskutert og avklart. FHL jobber også for at forurensning fra omverden, som kan redusere mulighetene for å produsere trygg sjømat, skal reduseres.

FHL har i 2011 fortsatt med aktiv deltakelse i arbeidet med sertifisering av norske fiskerier gjennom Marine Stewardship Council (MSC). De norske fiskeriene er i dag de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Alle de store konsumfiskeriene er nå MSC-sertifisert. FHL har i 2011 også igangsatt sertifisering av industrifiskeriene etter standarden IFFO r/s. Dette er de store fiskeriene som i all hovedsak anvendes til produksjon av fiskemel, og fiskeolje. FHL har også fortsatt arbeidet innen Salmon Aquaculture Dialogue, der målsettingen er å enes om standarder for bærekraftig produksjon av laks. Det planlegges å benytte standarden som grunnlag for en miljøsertifiseringsordning for lakseproduksjon (ASC).

I april 2011 offentliggjorde FHL "Miljøløftet" med ekstra forpliktende tiltak for å styrke arbeidet mot rømming og lakselus. De 12 hovedtiltakene representerer et taktskifte i næringens innsats og ble presentert for fiskeri- og kystministeren i forkant av FHLs generalforsamling. Samtidig ba FHL om at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet skjerper kontrollene med bedriftene og håndhever regelverket på enhetlig måte. Tiltakene går klart lenger enn de formelle kravene myndighetene stiller til næringen.

Blant strakstiltakene er opprettelsen av Havbruksnæringens miljøfond. Miljøfondet består av innsamlede midler og utgjør inntil 30 millioner kroner over tre år. Fondet skal bidra til

finansiering av arbeidet med å ta ut rømt fisk fra vassdrag inntil et merke- og sporingsystem er på plass. Hittil er det bevilget ca. 8 millioner til utfiskingstiltak i ca. 40 vassdrag.

Det har lenge vært faglig uenighet i forskningsmiljøer om i hvilken grad nærings saltutslipp fra havbruksnæringen bidrar til overgjødning eller ikke i fjord- og kystområder. Fiskeri- og kystdepartementet i samråd med Miljøverndepartementet oppnevnte derfor i januar 2011 en ekspertgruppe som skulle komme med omforente konklusjoner vedrørende eutrofieringsgrad, dose-respons problematikk og mulige effekter på miljøet i fjorder med havbruksaktivitet. Hardangerfjorden og Boknafjorden på Vestlandet er spesielt belyst i rapporten. Målinger av næringsalter i begge fjordene tyder på at verdiene ligger innenfor det man vil karakterisere som meget god vannkvalitet (Klifs kriterier) i de aller fleste tilfeller. Grunnen er at den naturlige vannutskiftingen er så stor at den bidrar til meget stor transport av næringsalter inn og ut av fjordsystemene. Bidraget fra matfiskproduksjon er for lite til å forårsake eutrofiering.

Arbeidet med innspill angående luseforskriftene har vært omfattende, og dialogen med myndighetene knyttet til nye forskrifter er viktig for å bidra til at alle hensyn til sjømatproduksjon og sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft blir ivaretatt optimalt. FHL har også i 2011 lagt ned vesentlig innsats knyttet til gjennomføring og videreutvikling av luseforskriften. Organisasjonen har også en sentral oppgave i å koordinere arbeidet for å sikre kontroll med forekomsten av lakselus i norsk havbruk. Hele næringen (også aktører utenfor FHL) samarbeider med sentrale forsknings- og kompetansemiljøer, og det er fastsatt kortsiktige og langsiktige mål for en mer robust lusebekjempelse.

Rømmingstallene for laks er kraftig redusert de siste årene, og det er derfor beklagelig at det er en økning i 2010 og 2011 sammenlignet med 2009. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det er rapportert ca. 370.000 rømte laks i 2011, sammenlignet med 252.000 rømte laks i 2010. Dette viser at rømmingssikring er et arbeid som må pågå hver eneste dag i bedriftene. FHL har en nullvisjon når det gjelder rømming av oppdrettsfisk. Målet er å nå et nivå som ikke påvirker villfisk negativt.

Norsk fiskeri- og havbruksnæring står for 46.000 arbeidsplasser årlig, og om lag halvparten av disse gjennom ringvirkninger i andre næringer. Sjømatsektorene skaper dermed vesentlig sysselsetting i distriktene og utgjør en bærebjelke for utviklingen i mange kystsamfunn.

Med råderett over store havområder, rike fiskeriressurser og en kyst godt egnet for havbruk, står Norge i en god posisjon for å utvikle seg videre som en stadig viktigere sjømatnasjon. Ved siden av at sjømatressursene gir et framtidrettet grunnlag for samfunnsutvikling og styrking av velferdsstaten, kan Norge på denne måten gi et vesentlig og økende bidrag til sjømattilførselen på det globale markedet.

I det følgende gis en gjennomgang av de viktigste sakene FHL har arbeidet med i 2011.

Industri

Markedsadgang Ukraina

Gjennom hele 2011 opplevde næringsaktørene problemer i handelen med Ukraina. Ukraina er et betydelig marked for pelagiske produkter. Problemene er i knyttet til tollprosedyrer og veterinære bestemmelser.

Høsten 2010 innførte det ukrainske tollvesen referansepriser for sjømat, som ble lagt til grunn for beregning av merverdiavgift ved innfortolling. I perioder var innfortollingsverdien satt 2,5 – 3 ganger høyere enn prisen fra norske eksportører. Dette medførte en betydelig avgiftsskjerpelse, med uheldige følger for priser og etterspørsel etter fisk i markedet. Norske myndigheter mener at Ukrainas praksis for beregning av tollverdi hverken er i samsvar med Ukrainas forpliktelser i WTO eller i henhold til frihandelsavtalen med EFTA. Saken er derfor tatt opp av Norge i relevante fora i WTO, og i en rekke møter mellom norske og ukrainske myndigheter. FHL har hatt flere møter med Fiskeri- og kystdepartementet, Utenriksdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Norges Sjømatråd om problemet. I løpet av 2011 har problemene med referansepriser langt på vei blitt løst, men det er fortsatt store problemer med tollprosedyrene ved import til Ukraina.

Det er i tillegg betydelige vansker med å få utstedt veterinære importtillatelse i Ukraina. Dette er gjentatte ganger tatt opp av Norge, EU, Canada og USA i fellesskap overfor ukrainske myndigheter, med spørsmål om dette regelverket er i samsvar med landets forpliktelser i WTO. FHL opplever at det totalt sett har vært lite reell bedring i situasjonen for eksportørene i 2011, og Ukraina er fortsatt et vanskelig marked for bedriftene, særlig innenfor pelagisk sektor.

Gebyrer på fangst- og landings sertifikater i Danmark

Danske myndigheter innførte fra 1.1.2011 gebyr for kontroll av fangstsertifikat ved import av fisk. Gebyrsatsen er på DKK 137 pr fangstsertifikat. Hverken norske myndigheter eller eksportører ble gjort kjent med gebyret før danske myndigheter startet innkreving i juli 2011.

Det har uavhengig av det danske gebyret blitt inngått en avtale mellom EU og Norge om endring av det norske fangstsertifikatet. Fra desember 2011 ble det tidligere samlesertifikatet med underliggende fangstsertifikat erstattet av ett fangstsertifikat. Det innebærer at hver forsendelse etter dette kun har hatt ett enkelt sertifikat.

Regelverket for gebyrbetaling var ute på offentlig høring i Danmark før det trådte i kraft, men fordi det meste av fisk fra Norge til Danmark selges på DDP-betingelser er det ikke den danske importøren som møter belastningen med gebyr på kontroll av fangstsertifikat ved import. Høsten 2011 har norske eksportører mottatt betydelige krav for kontroll utført for mer en et halvt år siden, og for en tjeneste de ikke var gjort kjent med. Det er krevd gebyr for de 10 første attestene, og deretter for hver 10. attest.

Både Fiskeri- og kystdepartementet og FHL har arbeidet for å redusere belastningen på eksportørene, basert på prinsippet om at et gebyr som ikke er gjort kjent for brukerne ikke kan innkreves et halvt år i ettertid. Fiskeri- og kystdepartementet har støttet næringen i at gebyrkravet fra danske myndigheter virker urimelig og de har i brev og møter med danske myndigheter stilt spørsmål ved

- Kontrollomfanget: Alle norske forsendelser og mer enn 10 prosent av alle underliggende sertifikat blir kontrollert.
- Størrelsen på gebyret sett i forhold til denne type svært enkel dokumentkontroll.

FHL har tatt opp saken med Danish Seafood Association. De mener at en overgang til det nye norske fangstsertifikat har gitt lite rom for å presse gebyret ytterligere ned. Med det nye sertifikatet er gebyrbelastninga begrenset til 137 DKK pr forsendelse fra Norge.

FHL fikk også gjort ei juridisk vurdering av mulige rettslige grunnlag for å bestride kravene. Denne konkluderte med at det bør være grunnlag for å ettergå om gebyrene er større enn det faktisk og rettslig er grunnlag for. Det ble anbefalt at hver enkelt eksportør burde bestride kravet, både overfor speditør og danske myndigheter. FHL er kjent med at flere eksportører har gjort dette.

FHL konstaterer at hverken det politiske eller rettslige arbeidet så langt har ført fram, og at norsk hvitfisknæring har blitt stående igjen med store utgifter knyttet til innfortolling i Danmark.

Eksport av saltfisk og klippfisk til Brasil

Brasil innførte i 2011 nytt regelverk med potensial til å kunne føre til handelshindringer med store konsekvenser for norsk fiskeeksport til Brasil fra høsten 2011. Fra september skulle alle forsendelser av fisk fra Norge følges av helsesertifikater med ny ordlyd og nye krav til både kvalitetsbestemmelser og fiskehelse. Dette var særlig kritisk for eksporten av saltfisk og klippfisk til Brasil og FHL var gjennom hele året i tett kontakt med både Fiskeri- og kystdepartementet og Mattilsynet for å sikre at eksisterende handel skulle fortsette uhindret. Målet var å få på plass gode og raske løsninger som er proporsjonale i samsvar med internasjonalt regelverk for både fiskehelse, folkehelse og kvalitet. I tillegg hadde FHL god kontakt med den brasilianske ambassaden i Norge for å få formidlet konsekvensene for næringen og diskutere mulige løsningsalternativer.

I lys av den norsk-brasilianske samarbeidsavtalen ble det etablert god kontakt mellom myndighetene. Norge sendte også skriftlige kommentarer på den brasilianske notifikasjonen til WTO/SPS komiteen. Det resulterte i at norske og brasilianske myndigheter ble enige om ordlyden i nye helseattester for villfisk, og eksporten av saltfisk og klippfisk gikk derved uten handelshindringer også etter regelverkets ikrafttredelse om høsten.

Andre utfordringer i forhold til eksport til Brasil er de nasjonale kvalitetsbestemmelsene angående døde parasitter (Anisakis larver-kveis) i villfisk som ikke synes å være i samsvar med Codex Alimentarius. De brasilianske kravene omfattes av bestemmelsene i TBT-avtalen siden de ikke har relevans for beskyttelse av folkehelse, og har åpenbart et potensial for å være tekniske handelshindringer. Andre utfordringer er fiskehelsekrav for laks, torskepulver og rekepulver.

FHL følger dette opp ved å holde tett kontakt med norske myndigheter og det er etablert månedlige telefonmøter mellom Fiskeri- og kystdepartementet, MT, EFF, FHL og NSL for gjensidig orientering om aktuelle eksportspørsmål.

Strekodemerking

Det benyttes i dag mange forskjellige strekkodemerkesystemer i Norge. Noen av disse er beregnet for intern logistikk og lagerstyring, andre er forsøkt utviklet for en videre logistikkjede. Problemet er imidlertid at disse systemene ikke "snakker" sammen, slik at kasser og paller som er merket med ett system av et pakkeri, gjerne ikke kan nyttiggjøres av transportør eller terminal, som opererer med et annet system. Dette kan føre til feilsendinger, feilmerking, forsinkelser og fordyring for norsk næring. Samtidig har norske myndigheter, gjennom den nye merkeforskriften, pålagt handelen å merke fiskevarene med fiskedato, produksjonsdato m.m. Dette gjør at fiskehandlerne og kjedene bedrer tilgjengeligheten slik informasjon.

På denne bakgrunn tok Schenker tidlig i 2010 initiativ til en diskusjon om å standardisere merkelappene på kasser og paller, noe som resulterte i at Innovasjon Norge ba Standard Norge om å iverksette et arbeid med sikte på å utvikle en standard for ens merking. Initiativet har bred støtte i hele verdikjeden, og både pakkerier, transportører, matvarekjedene, eksportører, software- og utstyrsleverandører og organisasjonene i næringen deltar i arbeidet.

Det ventes at utkast til standard kan sendes på høring innen første halvår 2012. FHL har påtatt seg prosjekteierskapet i forbindelse med implementering av standarden. Det er i den forbindelse gjennomført et forprosjekt for å kartlegge næringens behov for kompetanseheving og behov for investering i nytt utstyr og programmer for å ta den nye teknologien i bruk.

Etablering av Global Pelagic

Innenfor den pelagiske konsumindustrien er det behov for en internasjonal arena. FHL har derfor tatt initiativ overfor Norges Sjømatråd og næringen internasjonalt for å få vurdert om det skal etableres en slik arena. Dette følges opp i kontakt med den internasjonale fiskemel- og fiskeoljeindustriens organisasjon IFFO.

Reguleringer av fiskeriene

Hovedvekten av fiskeriene har vært organisert med overregulering. Dette innebærer at summen av fartøyenes kvoter er større enn den samlede kvoten for fiskeriet. Når totalkvoten er fisket, så stanses fisket. FHL har meldt inn at vi generelt er negative til overregulering. Det fører til at fiskere som sparer på kvotene kan bli straffet ved at fiskeriet blir stanset før de er ferdige med sine kvoter. Dermed stimulerer overreguleringene til at fangstaktiviteten blir et "olympisk fiske".

FHL har meldt til fiskeri- og kystministeren at vi ønsker fastere kvoter; for så vidt i tråd med Fiskeridirektoratets generelle syn. På den måten vil fiskerne ha sikkerhet for at deres kvote er fastlagt, og de unngår å miste kvoteandeler fordi de ikke raskt nok starter fisket. Faste fartøykvoter gir bedret mulighet for at flåten og industrien kan avtale fangstopplegg som er mer markedsrettet.

Regjeringen har nå redusert overreguleringene innenfor både torskefiskeriene og de pelagiske fiskeriene. Innenfor kongekrabbefisket er det derimot lagt opp til en betydelig overregulering også i 2011. FHL har vært kritiske til dette, og har anbefalt at overreguleringene tas ned for kongekrabbefisket for 2012.

Innenfor torskefiskesektoren har FHL spilt inn at vi er positive til store bifangstkvoter. Dette er et tiltak som bidrar til at vi har et aktivt fiske på høsten, og som samtidig stimulerer til økt fangst på sei og hyse. Kvotene på sei og hyse blir i dag ikke nyttiggjort godt nok, og det fører til at industrien går glipp av viktig råstoff. For 2012 har myndighetene varslet at det avsettes ytterligere kvantum til bifangst, og at det også innføres en stimuleringsordning for de større fartøyene. Dette er i samsvar med FHLs innspill.

Endring av kvoteåret

Det har vært diskusjon om hvorvidt kvoteåret bør endres slik at det for torskesektoren starter 1. august i stedet for ved kalenderårets start. En slik endring forventes å føre til at det blir noe mer fiske etter torsk på høsten. Innenfor sildefiskeriene vil en slik endring føre til at fisket blir gjennomført lengre nord. I FHLs medlemsmasse er det ulike holdninger til å gjennomføre endringer i kvoteåret. Hvilke standpunkt bedriftene har er sterkt knyttet til hvor bedriftene geografisk er lokalisert, og hvilken anvendelse de driver.

Fiskeri- og kystdepartementet har i 2011 startet en prosess med tanke på å vurdere om det skal gjøres initiativ for å endre kvoteåret. Som et ledd i dette har de bedt om tilbakemeldinger på hvordan endringer i kvoteåret slår ut for ulike grupperinger. FHL har meldt om både fordeler og

ulemper ved slik endring, og også hvordan endring vil slå ut for ulike bedrifter ut fra geografi og anvendelsesområde.

Godkjenning av produksjon av rygghyse

Etter initiativ fra flere av våre medlemmer, og etter samtaler med Fiskeri- og kystdepartementet, har FHL søkt Mattilsynet om godkjenning for flekking, salting og tørking av hyse under 58 cm totalmål, uten å fjerne ryggbeinet ("Rygghyse"). Bakgrunnen for søknaden er at det er store markedsmessige problemer for omsetning og avtak av småhyse. De aktuelle hysefangstene tas i hovedsak med snurrevad, men det forekommer også innblanding av hyse i notseifangster.

Teknologien for slik produksjon er allerede utviklet, da en kan benytte de samme flekkemaskinene som for småseien. Produksjon i mindre målestokk har vist at produktet fullt ut aksepteres i markedene i Vest Afrika, for eksempel Zaire og Kongo. FHL har vært opptatt av at slik produksjonsmåte ikke skal føre til at det utvikler seg et eget fiskeri basert på småhyse, og vi har av den grunn ikke søkt om fritak for bløgging og/eller sløyning, som tilfelle er for sei til ryggsei. I sitt svar på vår søknad, peker Mattilsynet på at de oppfatter søknaden som generell, og at Mattilsynet ikke har anledning til å innvilge generell dispensasjon fra fiskekvalitetsforskriften. De opplyser videre at den enkelte bedrift, som ønsker å produsere rygghyse, kan søke vedkommende distriktskontor om dispensasjon. Regionkontorene i Mattilsynet kan så innvilge dispensasjoner, noe som i flere tilfeller er gjort, for eksempel i Regionkontoret for Troms og Finnmark.

FHL holder fast ved at hyse som benyttes til rygghyseproduksjon, skal være bløgget. I prosessen fram mot å få rygghyse inn i restkvalitetsforskriftene, må det enkelte fiskebruk i mellomtiden søke sitt lokale Mattilsynskontor om tidsbegrensede dispensasjoner.

Rammevilkår for sjø- og landproduksjon pelagisk fisk

FHL har gjennom flere år krevd like rammebetingelser for sjøprodusert- som for landprodusert pelagisk råstoff. Norske sjøprodusenter har levert praktisk talt identiske kvanta sildefilet og avskjær per tur. Det antas at slik innmelding skyldes at pelagiske fabrikkskip har fått godkjent at filetproduksjon gir filet og avskjær i forhold 1:1. Spesielt urimelig er det at 50 % utbytte er nyttet ved beregning av båtenes kvoteavregning. Eksempelvis har et normalt kvantum sildefilet landet fra en sjøprodusent vært 700 tonn sildefilet og 700 tonn avskjær på en tur. I slike tilfeller ble båtenes kvoteavregning 1400 tonn.

Ved produksjon av skinnfri filet og med 41 % utbytte medgår det vel 1700 tonn sild for å produsere 700 tonn filet. Båten har følgelig i slike tilfeller fått gratis 300 tonn sild. De 300 tonn er heller ikke blitt registrert som uttak av den norske sildekvoten.

Fiskeridirektøren har i J-melding 281-2011 kunngjort forskrift hvoretter følgende omregningsfaktorer skal anvendes ved omregning fra produktvekt til rund vekt ved fiske etter sild. Prosentsatsene er satt inn av FHL:

1	Sild, filet med skinn, med bein	2,10	Ca 48 % utbytte
2	Sild, filet uten skinn, med bein	2,44	Ca 41 % utbytte
3	Sild, filet med skinn, uten bein	2,10	Ca 48 % utbytte
4	Sild, filet uten skinn, uten bein	2,44	Ca 41 % utbytte
5	Sild, sløyd med hode	1,07	Ca 93 % utbytte
6	Sild, sløyd uten hode, rund snitt:	1,22	Ca 82 % utbytte
7	Sild, sløyd uten hode, uten buk (produsert om bord på fiskefartøy):	1,50	Ca 67 % utbytte

FHL har meddelt Fiskeridirektoratet at vi er glad for justeringen av omregningsfaktorer. Den urimelige fordel sjøprodusenter har hatt på dette området er blitt mindre, og konkurransen mer lik. Vi har i tillegg uttalt at det må være en løpende kontroll med at den omregningsfaktor som faktisk blir oppgitt er overensstemmende med hvilke produkter som er produsert. Også kontroll av riktig vekt i kartongene er påkrevet, spesielt for lodde, meldes det til FHL. Den forskjell i rammebetingelser mellom land og sjø, som nok går i størst favør av sjøprodusenter, er knyttet til veiing av råstoff fisket av fartøyet selv eller kjøpt fra andre fartøy.

I 2003 ble det innført et omfattende regelverk med krav til nytt veieutstyr og vekter ved leveranser av pelagisk konsumråstoff til landindustrien, men det ble gjort unntak for kjøp og produksjon på havet. Fra Fiskeridirektoratet ble det opplyst at senere skulle tilsvarende veieutstyr bli påbudt for pelagiske produksjonsfartøy. Dette er ved flere anledninger tatt opp av FHL, men ikke fulgt opp av direktoratet til tross for at teknologien er på plass.

Evaluering av Rubin

Stiftelsen Rubin har vært et felleseie mellom FHL og Norges Fiskarlag. Stiftelsen har vært sentral i arbeidet med å få økt kompetanse knyttet til kommersialisering og utnyttelse av restråstoff og biprodukter. I dag har vi en selvgående industri basert på marine ingredienser og nyttiggjøring av restråstoff.

Med dette som bakgrunn førte evalueringen av Rubin til at det gjøres en endring i arbeidet med kompetanseutviklingen. Det er viktig at Fiskeri- og havbruksnæringenes forskningsfond (FHF) er sentral i kompetansearbeidet på dette feltet. Evalueringen av Rubin har derfor ført til at Rubin legges ned, og at arbeidet overføres til FHF. Det blir samtidig etablert et eget program innenfor FHF som arbeider med totalutnyttelse av råstoffet. Det er etablert et avviklingsstyre for Stiftelsen Rubin.

Maring - norsk marin ingrediensindustri

Sektorgruppe Maring (marin ingrediensindustri) er en del av FHLs Bransjegruppe Industri. Maring organiserer industrivirksomheter som utnytter marine råstoffer, restråstoffer og biprodukter til produksjon av blant annet marine oljer og marine proteiner, fra ulike råstoffer som fisk, krill og callanus, reker osv. I 2010 omsatte bransjen, som består av et femtitalld bedrifter, for nesten 4,7 milliarder kroner. I tillegg kommer alginatindustrien hvor tre bedrifter omsetter for ca. 1,2 milliarder kroner. Veksten av denne industri har vært svært sterk med en gjennomsnittlig økning på 50 % fra 2007 til 2010.

Sektorgruppen teller i dag 14 medlemmer. Sektorgruppen er faglig og organisatorisk nært knyttet til Maring Forum som teller 21 medlemmer, deriblant selskaper utenfor FHL. Til sammen utgjør sektorgruppen og forumet et sterkt bransjemiljø. Aktørene deltar i ulike arbeidsgrupper:

- Biprodukt-gruppen ble etablert 2007
- Fiskeolje- gruppen ble etablert 2007/2008
- Selolje-gruppen er foreløpig uformell og ble etablert i 2009
- En protein-gruppe er under etablering

Sektorgruppen har sammen med Maring Forum arbeidet med stor tyngde også i 2011 for å få på plass Codex-standarder for fiskeolje. Samarbeidet med Mattilsynet, som representerer de norske myndigheter i Codex-systemet, har i denne saken vært tilfredsstillende. Codex er som mange andre FN-organisasjoner, et system som arbeider langsomt. Maring har reist spørsmålet om Norge kan være tjent med å få utviklet en frivillig industristandard for lavoksiderte fiskeoljer, og har i 2011 startet arbeidet med denne oppgaven.

Alternativ metode for kategori 2 fiskebiprodukter ble i 2011 godkjent av EFSA, som har medført at Maring-arbeidet nå konsentreres om å få denne metoden inn i biproduktregelverket.

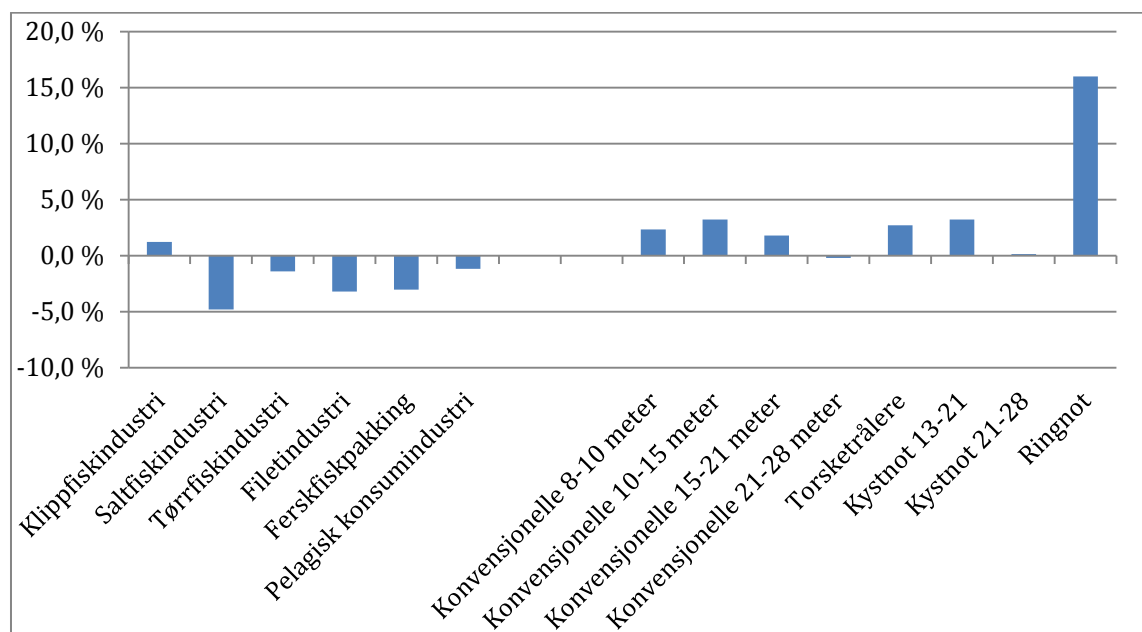
I september 2010 ble konferansen Marine Ingrediens Conference (MIC) arrangert på Holmenkollen Hotell i Oslo, med stor deltakelse. Det skal arrangeres en ny MIC-konferanse i Oslo i 2013 hvor FHL sammen med FHF vil dele ansvaret for arrangementet.

Sektorgruppe Maring arrangerte i november tradisjonell FagDag med mer enn 100 deltakere til stede. Tema var viet markedsstudier av bransjen og risikovurderinger av marine oljer. Sektorgruppen og Maring Forum arrangerte også i 2011 The LipidForum Academy, et grunnkurs i lipider. Kurset ble gjennomført i samarbeid med Nordisk LipidForum i Ålesund. Kurset hadde 40 deltakere og var vellykket.

Teknisk justering av Råfiskloven

FHL deltok med to representanter i en arbeidsgruppe som var nedsatt av Fiskeri- og kystdepartementet for å gjennomgå Råfiskloven. Loven trådte i kraft i 1952 og har ikke gjennomgått vesentlige endringer siden den gang. FHL ønsket derfor å ta opp prinsipielle spørsmål knyttet til både eierskap og organisering av salgslagene i arbeidet. Men mandatet var begrenset av at hovedtrekkene i salgslagssystemet skulle ligge fast, og FHL tar til etterretning at oppdragsgiver ville begrense dette til en teknisk gjennomgang av loven. FHL mener at et nøytralt eierskap til salgslagene er den viktigste faktoren for å skape tillit til råfiskloven. Det ville også sikre at praktiske problemstillinger kunne løses ved at de ulike parter ble representert i salgslagenes styrende organer.

Økonomien og maktforholdene i flåten og industrien har endret seg de siste 60 årene. Gjennom statsstøttet strukturendring i flåten, med påfølgende sterk verdiøkning av rettigheter, er lønnsomheten i flåten betydelig bedret. Dette er et viktig hensyn i vurderingen av om rederne og fiskerne er en utsatt gruppe som fortsatt trenger det særskilte vernet som et fiskereid salgslag gir. FHL mener at det ikke lenger er rimelig at rederne skal ha en lovbeskyttet rett til å pålegge sin forretningsmessige motpart et regelverk som denne er grunnleggende uenig i.

Figur 1 Resultat før skatt i prosent av driftsinntekter - Gjennomsnitt 2003-2009 (kilde: Fiskeridirektoratet, Nofima)

Lønnsomhetsundersøkelser viser at hovedbildet for fiskeindustrien har vært negative resultat over flere år, med unntak av klippfiskindustrien. For fiskeflåten er derimot hovedbildet at det over tid har vært et akseptabelt til godt resultat, med unntak av ringnot som har en særdeles god lønnsomhet.

FHL mener at så lenge det ikke åpnes for et nøytralt eierskap til salgslagene må det etableres tvisteløsningsmekanismer, som baseres seg på at en nøytral tredjepart overtar den endelige beslutningsmakten i stridsspørsmål. Legitimitet i forhold til disse spørsmålene må løses ved at deler av råfisklovens virkeområde løftes ut av salgslagene, og over til en institusjon hvor den ene part ikke har eierrettighetene eller en ensidig rett.

FHL har derfor, sammen med et flertall i gruppa gått inn for å frata salgslagene retten til å diktere minstepris. Ved uenighet mener flertallet, som har bestått av FHL, NSL, LO og arbeidsgruppas leder at en nøytral tredjepart skal kunne fastsette minstepris. Fiskernes organisasjoner i arbeidsgruppa vil beholde salgslagenes rett til ensidig fastsettelse av minstepris. Også på andre konfliktområder som reguleringer, forretningsmessige forhold og omsetningsbetingelser mener FHL at en nøytral tredjepart bør overta den endelige beslutningsmakten.

Prisdrøftinger

Norges Råfisklag

Prisdrøftinger bunnfiskeriene

I Norges Råfisklags distrikt gjennomføres det årlig tre ordinære prisdrøftinger for å få fastsatt minsteprisene innenfor bunnfiskeriene. I drøftingene deltar Norges Råfisklag, FHL og NSL. I desember for hovedsesongen, i mai for sommerfisket og i september for høstfisket. I 2011 har det vært enighet mellom FHL og Norges Råfisklag om fastsettingen av minsteprisene i alle disse drøftingene.

Både i desember 2010 og i desember 2011 klarte imidlertid ikke FHL og Norges Råfisklag å bli enige om nye minstepriser for hovedsesongen, og tok pauser til over jul i drøftingene. Dermed ble minsteprisene for hovedsesongene i 2011 og 2012 først avklart tidlig i januar.

Dette er uheldig spesielt for de bedriftene som er lokalisert slik at de får store kjøp av torskefisk gjennom jula. Disse bedriftene opplever at de starter kjøpene med en minstepris som er tilpasset høstfisket, ikke vinterfisket.

Prisdrøftingene i desember 2011 var preget av den voldsomme uroen i Sør-Europa. Stor usikkerhet rundt valutautviklingen, og ikke minst sterk vekst i arbeidsledigheten og redusert kjøpekraft i hovedmarkedene for torsk har uroet FHL. Den endelige enigheten med Norges Råfisklag om nye minstepriser for vinteren 2012 satt derfor langt inne, og drøftingene var svært vanskelige.

Endringer i Norges Råfisklags delegasjon

Representantskapet i Norges Råfisklag vedtok i 2011 at det ved hovedprisdrøftingene skal være en utvidet drøftingsdelegasjon. I prisdrøftingene i desember 2011 deltok derfor i tillegg til råfisklagets ordinære delegasjon også observatører fra Norges Kystfiskarlag, Nordland Fylkesfiskarlag og Norges Sjømannsforbund.

Endringer i vektgrensene for torsk

Før 2007 var det en vektgrense for all torsk over 2,5 kilo. Fiskerne arbeidet hardt for å få en egen vektgrense på den største torsken. Denne ble i 2007 satt til 5 kilo og høyere. Industrien var negativ til den nye vektgrensen, og pekte på at den harmoniserte dårlig med prisingen i

markedet. I forbindelse med omsetningsproblemene på torsk i 2009 ble FHL og Norges Råfisklag enige om at vektgrensene for torsk midlertidig skulle endres til 6,5 kilo og høyere. Norges Råfisklag så på dette som et tiltak for å lette omsetningen i en vanskelig markedssituasjon, mens FHL så på endringen som en riktig endring som gjorde at vektgrensene harmoniserte bedre med markedets prising av ulike størrelser. For å få avklart hvordan markedets prising av ulike vektklasser reelt er, ble Norges Råfisklag og FHL enige om det skulle gjøres et faglig arbeid i regi av Nofima. I prisdrøftingene 14. september ble FHL og Norges Råfisklag enige om ny permanent vektgrense for den største torsken. Denne er satt til 6 kilo og høyere.

Redusert kredittid

I forbindelse med finanskrisen innførte regjeringen en garanti i regi av Innovasjon Norge som skulle sikre Norges Råfisklag. Garantien førte til at laget kunne øke sin kredittid fra to til fire uker. Alle finanskrisevirkemidler skulle være tidsavgrensede. De fleste av tiltakene ble faset ut av statsbudsjettet for 2011. Innovasjonsgarantien ble imidlertid også gjort gjeldende for 2011, men den ble trukket tilbake 31.12.2011. Dermed har industrien nå to uker kortere kredittid i 2012 enn man har hatt de siste årene.

Mange av de største kjøperne av torsk er lokalisert i land som har store finansielle problemer, og som gjennom eurokrisen har blitt mer utsatt. Bankene i disse landene strammer inn kreditten, og det stilles nå krav om økt kredittid fra kundene i markedet. Derfor mente hovedvekten av FHLs medlemmer at det ville være galt å redusere kredittiden fra 31.12.2011. FHL og Norges Råfisklag jobber derfor sammen om å få reetablert ordningen. FHL har tatt forbehold om at en reetablering ikke må skje såpass sent i sesongen at det blir ulike rammevilkår for de ulike medlemsbedriftene. FHL er også opptatt av at en slik ordning ikke reetableres som et tiltak for å motvirke svikt i førstehåndsomsetningen ved eventuelt feilsatt minstepris.

Kongekrabbe

FHL og Norges Råfisklag avholder årlig prisdrøftinger for fastsettelse av minsteprisene på kongekrabbe. I drøftingene som ble avholdt 21. juni 2011 ble det enighet om nye minstepriser for kongekrabbe. Nytt minstemål gjorde at det var behov for en ny vektklasse for den minste kongekrabben. I førstehåndsmarkedet er det etablert en vektklasse på over 3,2 kilo. Det ble i prisdrøftingene derfor gjort endringer i vektgrensene for kongekrabbe.

Hval

Minsteprisdrøftelsene for hvalkjøtt mellom FHL og Råfisklaget ble gjennomført 26. april 2011. Minsteprisene fra året før ble videreført. Det arbeides for etablering av Merkevareforeningen Norsk Hval (Markedsrådet for Hval inngår). Det er ingen bedring i omsetningssituasjonen i forhold til tidligere, og fangstkvotene ble på langt nær tatt i 2011.

Rognkjeksrogn

Det ble brudd i drøftingene 4. mars 2011 om minsteprisene for rognkjeksrogn. Råfisklaget fastsatte derved prisene på ensidig grunnlag.

Sjøtilvirket tørrfisk

Minsteprisdrøftelsene for sjøtilvirket tørrfisk mellom FHL og Råfisklaget ble gjennomført 21. juni 2011. Enighet ble oppnådd.

Levendetorsk

Minsteprisdrøftelsene for levendetorsk mellom FHL og Råfisklaget ble gjennomført 20.-25. mai 2011. Enighet ble oppnådd.

Ferske reker

Minsteprisdrøftelsene mellom FHL og Norges Råfisklag for kokte reker og ferske råreker til pilling ble gjennomført 14. april 2011. Partene ble enige om innføring av tre årlige prisperioder for kokte skallreker til konsum.

Reker

Omsetningen av reker fisket av havfiskeflåten organiseres via auksjonsomsetning, og uten minstepris. Det har ikke vært minsteprisdrøftinger i 2011.

Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag og Vest-Norges Fiskesalslag

Utenom minsteprisdrøftelsene henholdsvis 12. og 13. januar, var det i Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag og Vest-Norges Fiskesalslag telefoniske konsultasjoner gjennom året mellom salgslagene og kjøpersiden, om relevante justeringer.

Norges Sildesalgslag

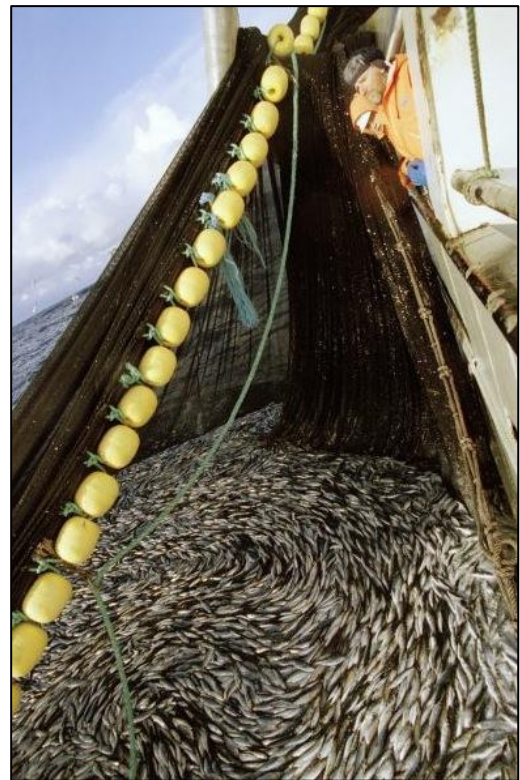
Nordsjøsil

Nordsjøsilkvoten i 2011 var 60.288 tonn. Prisdrøftelsene ble holdt den 27. april og man ble enig om en samfengt minstepris på kr 4,50 pr kilo "tilpasset" produksjon av matjessild. Videre ble det avtalt at prisen i utgangspunktet skulle gjelde frem til 15. juli. Deretter skulle minsteprisene for NVG-sild fra høsten 2010/vinteren 2011 videreføres. Det ble som vanlig gjort avtale om visningsauksjoner i Egersund, Hirtshals og Skagen.

I Sildelagets rundskriv til kjøperne og fartøyene hvor det ble orientert om den nye avtalen, ble det inntatt at "skadet/ødelagt nordsjøsil skal i utgangspunktet betales med auksjonspris." Dette kunne ikke FHL akseptere, og etter diverse korrespondanse ble rundskrivet endret.

I prisdrøftelsene i pelagisk sektor er Sildesalgslagets omsetningsbestemmelser ofte av større betydning enn minsteprisene.

Under prisdrøftelsene ba FHLs forhandlingsutvalg, på vegne av en produsent, salgslaget godkjenne at bedriften gjorde fastavtale med båter om å levere nordsjøsil i en kort periode fra 10. juni. Dette for å kunne levere et oppgitt kvantum filet med en spesiell fasthet, smak og et definert fettinnhold til en stor kunde i EU. Sildesalgslaget viste til at det kunne inngås leveringsavtaler fra og med 01.07. Det ble inngående forklart til laget at fra juli og utover holdt ikke silden lenger den kvalitet som var etterspurt. Derfor var en åpning for inngåelse av avtaler mellom industrien og flåten først fra 01.07. i realiteten et avslag, og laget visste da at det ikke ville bli inngått avtaler. Etter prisdrøftelsene fastholdt laget godkjenning av leveringsavtaler fra og med 01.07.2011. Dette er anket til Fiskeri- og kystdepartementet, og saken er i skrivende stund ikke ferdigbehandlet.

NVG-sild, makrell og hestmakrell

NVG-sildevoten i 2011 var 602.680 tonn. Makrellkvoten var 180.424 tonn. Prisdrøftelsene for NVG-sild og makrell ble utsatt fra juni til september fordi FHL ønsket å inkludere i prisdrøftelsene fri adgang til å inngå direkte leveringsavtaler og oppheving av gjeldende utbudsreglement. Prisdrøftelser ble gjennomført den 8. september og det ble enighet om nye minstepriser for NVG-sild gjeldende fra 12. september. En ble også enig om ny samfengt minstepris for nordsjøsil samt nye minstepriser for makrell, alt fra 12. september. Detaljene i avtalen er sendt medlemmene i skriv av 8. september 2011. I prisdrøftelsene 8. september ble en samfengt minstepris på hestmakrell avtalt. I tillegg ble partene enige om at det som en prøveordning for perioden 14.11.11 – 31.12.11 ville bli gitt anledning til å inngå leveringsavtaler

mellom kjøper og fisker for NVG-sild til konsum til avtalte priser (fastpriser) pr størrelsesgruppe. Prisene ville være bindende og ikke gjenstand for reguleringsklausuler.

Videre ble en enige om at gjeldende utbudsreglement skulle bli stående inntil videre.

Lodde

Norges totalkvote i 2011 var 275.000 tonn. Herav var 5.000 tonn avsatt til forskningskvote. Den 14. desember møttes FHL og Norges Sildesalgslag og ble enige om å videreføre eksisterende samfengt minstepris for lodde til konsum på kr 1,80 pr kg i 2011. Nærmere avtalte bestemmelser for beregning av prisene for de ulike produkter av lodde, samt avviksregler, ble utsendt av Norges Sildesalgslag.

Prisdrøftinger for mel- og oljesektoren

Sektorgruppe Fiskemel forhandler hvert år med Norges Sildesalgslag om råstoffpriser, kvalitetsregler m.v. ut fra et fast mønster, der det i bunnen for minsteprisene ligger en forutsetning om en fordeling mellom fiskersiden og landsiden på 60/40, eller sagt på en annen måte: I løpet av året skal minsteprisen endres slik at fisker til enhver tid er garantert 60,0 % av den samlede mel- og oljeinntekt i form av minstepris. For hele tiden å ha oversikt over markedssituasjonen, både for mel og olje, er partene enige om at FHL ukentlig utarbeider prisindikatorer basert på ulike internasjonale og nasjonale noteringer. En er også enige om hvordan minsteprisene skal justeres i forhold til endringer i disse prisindikatorene. Vår oppgave blir da, en gang i året, å forhandle rammebetingelsene for minsteprisene, og så er det automatikk i minsteprisjusteringer i forhold til endringer i markedssituasjonen.

I tillegg til minsteprisavtalen, forhandler partene også regler for kvalitetsgradering og kontroll av fisk til produksjon av fiskemel og fiskeolje, herunder temperatur, saltinnhold og flyktig nitrogen. Forhandlingene om avtale for 2011 forløp uten store problemer.

Dispensasjoner for innveing av lodde til fiskemel og fiskeolje

I forbindelse med drøftingene med Norges Sildesalgslag innenfor fiskemel- og fiskeoljesektoren drøftes også betingelsene for 2011. I protokollen etter forhandlingene for 2011, punkt 5.8 heter det:

"Fiskemelfabrikk med trommelsil må ha fått innvilget dispensasjon fra gjeldende bestemmelser om avsilings system fra Laget før den kan kjøpe råstoff gjennom Laget. Begrunnelsen for slik dispensasjon skal sendes Sektorgruppen for uttalelse før slik dispensasjon gis fabrikkene.

Ved leveranse av mindre fangster, eller nødvendig levering som følge av dårlig vær, er det ikke nødvendig å innhente uttalelse fra Sektorgruppen om dispensasjon."

Bakgrunnen for dette punktet, som har gått igjen i flere år, er at det på Island opereres med et annet avsilingssystem (trommelsil) før veiing av fangst. Systemet gir et annet vanntrekk, gunstigere for fabrikkene, enn det vi opererer med i Norge. Dette innebærer en konkurransevridning i norsk disfavør. Norske fiskere har som kjent en kvote for sommerloddefiske ved Island og Grønland.

Pkt. 5.8 skulle derfor bidra til at denne konkurransevridningen skulle bli så liten som mulig. Norske fiskere ønsker imidlertid å levere deler av kvoten sin på Island, for å slippe å gå (den lange veien) til Norge eller Danmark for å levere. Dette synes å være særlig aktuelt for fartøy som er på slutten av fisket. Da er fristelsen til å levere deler på Island stor, for så å avslutte fisket og ta med seg resterende av kvoten hjem.

I denne situasjon har det utviklet seg et vell av begrunnelser for å få tillatelser til å levere på Island. Spesielt har vi syntes at det er påfallende at noen av de norske fartøyene får tekniske problemer både med motor, gir og kjølesystem straks de kommer i Islands sone. Sildelaget

hevdet, under henvisning til annet ledd i 5.8, at i slike "uhellstilfeller" var det unødvendig å involvere Sektorgruppen. Etter en til dels opphetet diskusjon med Laget om dette, ga de etter og har siden forelagt oss de aktuelle sakene.

FHLs holdning er at det er svært vanskelig for oss å vurdere tekniske og/eller sikkerhetsmessige problemer om bord, og vi har derfor inntatt det standpunkt at fartøyene som må gå til Island for å utbedre skader/problemer, må dokumentere fra slipp eller verksted at slik utbedring virkelig har funnet sted.

I avtalen for 2012 er det dessuten presisert at med "mindre fangster" menes fangster på 300 tonn eller mindre.

Fiskeriforhandlinger

Med unntak av den nordlige seibestand deler Norge med andre land alle de større fiskebestander vi beskatter i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. For å sikre en bærekraftig beskatning publiserer ICES (Det internasjonale råd for havforskning) årlige rapporter om bestandenes størrelse og forfatning, herunder hvilken TAC (totalkvote) som beregnes å gi bærekraftig, maksimalt langtidsutbytte. I de norske forhandlingsdelegasjoner ledet av Fiskeri- og kystdepartementet deltar UD, Fiskeridirektoratet, Kystvakten, FHL, Norges Fiskarlag/Fiskebåtredernes Forbund og Sjømannsforbundet.

De norsk-russiske fiskeriforhandlinger

Fellesforvaltningen mellom Norge og Russland har fungert godt i mange år, og det er etablert tradisjoner for ansvarlig, langsiktig og bærekraftig forvaltning av ressursene. Arbeidet mot IUU-fiske er viet spesiell oppmerksomhet. I 2011 ble forhandlingene for 2012 avholdt i Kaliningrad, og førte til at Norges kvote av torsk, inkl. kysttorsk og forskningsfangst, økes med 6,25 %, mens hysekvoten økes med 3,02 % inkl. forskningskvoten. Loddekvoten reduseres med 16 % og blåkkeite økes med 20 %.

Angående kvotebyttet mellom Norge og Russland om ytterligere 30.000 tonn lodde til Norge mot 10.000 tonn NVG-sild til Russland i 2012, er det for framtida behov for intern avklaring i FHL om behovene i mel- oljesektoren opp mot konsumsektoren.

Endret bestemmelse om utkastkriterier ble ikke ratifisert av norske myndigheter i 2011.

Makrell

Tradisjonelt har vi hatt såkalte trepartsforhandlinger om makrell. Det innebar at EU, Færøyene og Norge ble enige om totalkvote (TAC) og fordeling av samme mellom landene. I tillegg har Russland deltatt i forhandlingsmøtene som observatør. Russland får makrellkvote gjennom forhandlinger i NEAFC.

Island hadde et makrellfiske på under 1 % før 2006, men har nå gitt seg selv en kvote på ca. 23 % tilsvarende 150.000 tonn for 2011. Færøyene har fulgt opp Islands eksempel og har gått ut av trepartsavtalen og tildelt seg selv en kvote på ca. 24 % av TAC. Disse to land hadde samlet under 6 % av makrellkvoten og har nå altså tildelt seg selv mer enn 47 % av den vitenskapelig anbefalte maksimumskvoten (TAC) på 646.000 tonn for 2011.

Etter dette er den reelle TAC 927.000 tonn i 2011 og fordelt som følger: Norge 19,79 %, EU 43,10 %, Island 15,79 %, Færøyene 16,13 % og Russland 5,30 %. ICES anbefalte TAC for 2012 er 639.000 tonn.

Fra norsk side har man vært opptatt av at fordeling av kvoter skal bygge på sonetilhørighetsprinsippet over tid og ikke på hvilke kvanta flåten kan fiske med et tilnærmet fritt fiske.

EU og Norge har gjennom flere år søkt å finne en rimelig fordeling av makrellbestanden med Færøyene og Island, men partene står langt fra hverandre. Generelt kan det sies at EU synes å være villig til å gi flere prosentpoeng til Island og Færøyene enn Norge, men i de siste forhandlinger har EU og Norge stått samlet. Norge og EU har godkjent også Island som kyststat, og fra norsk side er det uttalt at vi er villig til å gi Færøyene en større andel enn Island. Det vil derfor ha en kostnadsside kvotemessig å få en avtale med Færøyene og Island.

Det vil også ha en ikke ubetydelig kostnadsside hvis man gjennom år overbeskatter makrellen. De tilbud som så langt er gitt til Island og Færøyene er blitt blankt avvist. Vi opplever så steile, og etter manges mening så urealistiske holdninger på islandsk og færøysk side, at siktemålet kan være å ikke få noen avtale, og følgelig at Færøyene og Island kan fortsette et fritt fiske.

EU har utarbeidet et generelt regelverk som innebærer at EU kan iverksette omfattende sanksjoner mot de to angjeldende land. Men det er knyttet usikkerhet til hvor omfattende sanksjoner som eventuelt kan iverksettes, og ikke minst til om regelverket vil bli vedtatt av EU.

I forhandlinger i Clonakilty i Irland ble det 9. desember 2011 undertegnet en midlertidig makrellavtale mellom EU og Norge hvoretter EU fikk en kvote på 320.000 tonn makrell og Norge en foreløpig kvote på 100.000 tonn makrell i 2012.

Kommende forhandlingsrunde blir 25. - 27. januar 2012 i Bergen.

NVG-sild

I kvoteforhandlingene for NVG-sild deltar EU, Island, Færøyene, Russland og Norge. Avtale for 2012 ble inngått 14. oktober 2011 i London. De senere år har det vært lite strid om hovedpunktene i avtalen, altså totalkvoten og fordelingen av den til de 5 overnevnte land. Norges andel er 61 % av bestanden. Den store bekymring er at bestanden er for nedadgående fordi de senere årsklasser har vært svake til tross for en stor gytebestand. Det tar 4 til 5 år fra gyting til en årsklasse kommer inn i fisket. Vi kan derfor vente lavere kvoter i flere år fremover.

Den vedtatte TAC for 2012 er 833.000 tonn og Norges kvote er 508.130 tonn.

De øvrige avtaleparters kvoter er: EU 54.228 tonn, Færøyene 42.983 tonn, Island 120.868 tonn og Russland 106.791 tonn.

Nordsjø-sild

Bestanden deles mellom EU og Norge. Norges andel av bestanden er 29 %. For nordsjø-sild er det vedtatt en forvaltningsregel som innebærer at kvoten årlig bare skal kunne beveges opp eller ned 15 %. Tross dette ble kvoten for 2011 hevet med 21,7 % etter press fra næringen, og årets kvote ble fastsatt til 200.000 tonn.

I ICES kvoteanbefaling for 2012 var det foreslått en 15 % økning til 230.000 tonn nordsjø-sild.

Da en ble kjent med at bestanden tidligere var underestimert og at 15 % -regelen hindret reell oppgradering, ble det presset på fra næringen om å foreta en ny bestandsvurdering. ICES ble bedt av EU og Norge om å foreta en revurdering av bestanden uavhengig av 15 % regelen og avgi tilråding før årets kvoteforhandlinger. FHLs representant i forhandlingene mottok the "Special request Advice" fra ICES fredag 11. november 2011 via en kilde i EU. Forhandlingene EU/Norge startet mandag 14. november i Brussel og først da ble rapporten fra ICES kjent for våre havforskere.

I følge rapporten viste det seg da at hadde man ikke hatt en 15 % justeringsregel, skulle årets kvote vært 370.000 tonn og ikke 200.000 som over nevnt. I rapporten kom ICES med et nytt kvoteråd for 2012. Innenfor førevar-regelen kunne kvoten i 2012 settes til 478.000 tonn. I forhandlingene i Brussel fremmet FHL 14. november krav om en kvote på 478.000 tonn nordsjø-sild for 2012 og Fiskarlaget og Fiskebåt støttet dette.

Norske myndigheter hadde ventet en økning i kvoten fra i fjor til i år, men trodde den ville bli på ca. 25 %, ble det opplyst. I fiskeri- og kystdepartementet var man overrasket over forslaget fra ICES. Det samme gjelder de norske havforskerne som deltar i kvoteforhandlingene, men de fant ikke noe galt i forskningsrapporten. Fra næringen ble det anført at det var rimelig å kreve at Norge måtte ha en faglig begrunnelse for ikke å tro på ICES i dette tilfellet, siden man ellers bygger reguleringene på anbefalingene fra ICES. Også fra EUs side ble det signalisert et betydelig lavere tall enn foreslåtte 478.000 tonn som TAC for 2012.

I andre runde i kvoteforhandlingene i Bergen gikk Norge inn for en TAC på 478.000 tonn.

Kvotavtalen undertegnet i Bergen 2. desember 2011 ble et kompromiss mellom Norge og EU. TAC for 2012 ble 405.000 tonn, hvorav Norges kvote er 117.450 tonn og EUs kvote er 287.550 tonn. Inklusiv Norges kvote i Skagerrak og Kattegat er Norges samlede kvote av nordsjøsil 123.452 tonn i 2012.

Havbruk

Økonomisk sett var 2011 til å leve med for de fleste selskapene innen laks- og ørretnæringen. For mange vil 2011 endog ende opp som et år med god lønnsomhet. Det kraftige fallet i særlig lakseprisene utover høsten overrasket imidlertid mange. Det er derfor ekstra hyggelig å registrere at prisnivået i skrivende stund ser ut til å ha nådd et bunnivå og at sjansen er stor for at vi i de kommende månedene vil ha et prisleie som vil gi brukbar inntjening for brorparten av FHLs medlemsbedrifter innen laks- og ørretsektoren. Både innen skjelldyrking og innenfor nye marine arter er man imidlertid fortsatt et stykke unna en storskala kommersialisering, men det er en positiv utvikling for de selskaper som står igjen etter en betydelig restrukturering i bransjen.

Havbrukssektoren i FHL innbefatter de deler av næringen som omfattes av "verdikjede havbruk", dvs. fiskemel og -olje, fiskefôr og havbruksaktiviteter (settefisk, matfisk, FoU-aktiviteter mv). Sektorens sentrale organisatoriske ledd i FHL er Bransjegruppe havbruk, hvor det igjen er tilknyttet egne sektorgrupper for hhv fiskemel og -olje, fiskefôr, skjell og marinfisk. Det er i tillegg tre regionale havbrukslag med direkte organisasjonsmessig tilknytning til Bransjegruppe havbruk.

Flere viktige saker som berører næringens aktiviteter og videre utvikling har stått på sakskartet i løpet av året. Blant de viktigste sakene innen havbruksområdet hvor FHL har engasjert seg er de følgende:

Ekspertutvalget for effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen

Den 4. februar 2011 la utvalgsleder Peter Gullestad frem rapport fra Utvalget for effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen ("Gullestad-rapporten"). Utvalget ble satt ned av Fiskeri- og kystdepartementet i september 2009.

Ekspertutvalget har hatt som mandat å komme med forslag til en ny overordnet arealstruktur - som kan bidra til at akvakulturnæringen utnytter areal på en bærekraftig og effektiv måte, med minst mulig miljøpåvirkninger og smitterisiko, og som også bidrar til en balansert sameksistens med andre interesser i kystsonen. Utvalgets forslag ble umiddelbart sendt på høring, uten noen videre bearbeiding av Fiskeri- og kystdepartementet.

Ekspertutvalgets forslag var til dels vidtgående og det ble tidlig besluttet at FHL skulle ha en bred prosess som skulle involvere både tillitsvalgte og medlemsbedrifter direkte. Etter en første drøfting i Bransjegruppe havbruk samt gjennomgang og diskusjon ifm FHLs generalforsamling ble utvalgets forslag drøftet i arbeidsutvalgene i FHLs regionlag. Saken ble så på nytt behandlet i Bransjegruppe havbruk og styret i FHL, før det fant sted en ny gjennomgang i medlemsmøter i regi av FHLs regionlag. Bransjegruppe havbruk og styret i FHL konkluderte så på FHLs høringsuttalelse, som ble oversendt Fiskeri- og kystdepartementet i slutten av juni måned i 2011.

I ekspertutvalgets rapport ble det påpekt flere konkrete utfordringer, som også FHL anser som reelle og viktige. Utvalget presenterte 25 forslag til tiltak for å nå en rekke nærmere angitte målsetninger særlig knyttet til sikring av fiskehelse og kontroll med miljøpåvirkninger. FHL støttet de fleste av tiltakene, men mener at hovedmålsetningene som rapporten angir kan nås like godt eller bedre på andre måter enn foreslått; særlig når man tar hensyn til at målsetningen må være å øke sjømatproduksjonen for å gjøre "Norge til verdens fremste sjømatnasjon" og derved bidra til å redusere den økende mangel på sjømat i verden. I denne sammenheng fant FHL grunn til å understreke at sjømatproduksjonen må ivareta ulike kryssende hensyn. Det forutsetter bl.a. at de enkelte sett av tiltak må være proporsjonale i forhold til den spesifikke målsetning, og til eventuelle negative konsekvenser av tiltakene i forhold til de øvrige hensyn som må ivaretas.

Konsekvensen av utvalgets forslag for de forskjellige kategoriene av aktører har en etter FHLs oppfatning ikke vurdert i utredningen. Ei heller har man utredet eller problematisert demografiske, samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser av forslaget, noe FHL anser som kritiske mangler ved rapporten. Videre mener FHL at utvalget ikke ga noen svar på om dets mange forslag faktisk vil bidra til økt arealtilgang for havbruket eller om en gjennomføring av forslagene vil bidra til å bevare eller øke norsk havbruks konkurransekraft. FHLs oppfatning er at forslagene i sum heller tenderer mot en reduksjon i sjømatproduksjonen i mange år fremover.

Arealavgift

Spørsmålet om arealavgift dukker fra tid til annen opp. Også i 2011 har temaet stått på sakskartet. Bransjegruppe havbruk og styret har ved gjentatte anledninger drøftet FHLs posisjon og standpunkt. En generelt god inntjening i næringen, utfordringer med å få tilgang til lokaliteter samt kommuner som mener å få lite igjen for å stille areal til disposisjon er alle faktorer som bidrar til at arealavgift diskuteres.

FHL er i utgangspunktet kritisk til at næringen skal ilegges en ny særavgift, noe som har sammenheng med bl.a. følgende:

- En pålagt avgift vil kunne svekke lønnsomhet og derigjennom forverre muligheten for videreutvikling av selskapene. I år 2000 anslo Finansdepartementet årlige provenysatser på inntil en halv million kroner i arealavgift per lakse- og ørretkonsesjon. Det er grunn til å tro at Finansdepartementet, særlig på bakgrunn av de inntjeningene som nå genereres i næringen, vil forutsette vesentlig høyere satser for en eventuell arealavgift enn det som ble skissert for et tiår siden.
- Lønnsomheten svinger i næringen og pålagte avgiftstiltak må innrettes slik at disse ikke rammer uforholdsmessig hardt eller svekker konkurransefortrinn også frem i tid.
- Kystkommunene er over tid mest tjent med å ha lønnsomme selskaper som har høyt aktivitetsnivå og bidrar til verdiskaping. Det aller viktigste havbruksnæringen kan gjøre for et lokalsamfunn er å bygge lønnsomme virksomheter med stabil og langsiktig drift.
- Ringvirkningene er allerede store av næringens aktiviteter. For hver tusenlapp i omsetning får man en tilsvarende i tiliggende næringer. Dette bidrar både lokalt og regionalt til positiv utvikling av kystsamfunnene.

- Det er en risiko for at pålagt arealavgift vil gå til statskassen og ikke direkte til kommunene. Mange selskaper legger betydelige beløp igjen i frivillige tiltak; disse kan gå tapt eller reduseres i omfang dersom næringen blir pålagt en ny avgift. Utfallet kan dermed bli at enkelte kommuner får mindre midler å rutte med og at kommuner og næring i fellesskap får mindre styring med bruk av midler.
- En arealavgift kan ramme alle selskaper som ved en rekke virkemidler har jobbet frem en positiv relasjon til sitt lokalmiljø.
- En ny avgift kan gi en umiddelbar goodwill-effekt, men det kan ikke tas for gitt at det oppnås effekter som vil vedvare. FHL har heller ikke holdepunkter for at en pålagt arealavgift uten videre vil lette adgangen til lokaliteter. Derimot kan man konstatere at i de tilfeller hvor selskapene har etablert gode frivillige samarbeidstiltak med kommunene, så gir dette en økt aksept for tilgang til sjøareal.

Diskusjonen om en arealavgift vil ganske sikkert gå videre selv om FHL i dag er av den oppfatning av at næringen ikke vil være tjent med en pålagt avgift. Blant annet vil forslaget fra det såkalte "Gullestadutvalget" gjøre at fremtidig organisering av lokalitetstilgang kommer på sakskartet – og derigjennom også spørsmålet om en arealavgift.

Økt individvekt for settefisk av laks, ørret og regnbueørret

Fiskeri- og kystdepartementet foreslo i høringsbrev 18. januar 2011 at vektgrensen på smolt oppmykes. FHL stilte seg positiv til departementets høring, men tillot seg å foreslå enkelte endringer i forslaget.

FHL ba blant om at forslagets vinkling mot en prøveordning ble tatt vekk, ettersom en produksjon av fisk på inntil 1 kg i lukkede anlegg på land i mange tilfeller vil medføre betydelige kostnader som kun kan forsvares dersom en endring er av langsiktig karakter.

FHL så det som positivt at en foreslår å åpne for å forlenge "settefiskfasen" til å produsere fisk inntil 1000 gram. FHL kunne imidlertid ikke se nødvendigheten av at dette skal begrenses til 20 % av produksjonen. Hvis det er interessant for en bedrift å produsere større smolt, bør det åpnes for dette uansett om det vil være 10 % eller 90 % av produksjonen som overstiger en vekt på 250 gram. Hovedsaken er at dette gjøres innen de rammene bedriften har (som eksempelvis utslippstillatelse og vannforbruk), eventuelt at bedriften søker om forandring i rammene hvis dette anses nødvendig.

FHL anførte at det bør være opp til den enkelte bedrift hvordan de vil benytte sluttproduktet, under forutsetning av at rammevilkår ikke brytes. FHL mente derfor det er galt å avgrense bedriftens mulighet for videresalg kun til det formål at fisken skal vokse videre i et påvekst-/matfiskanlegg. Hvis det er etterspørsel etter porsjonsfisk eller at det er bedre betalte markeder enn "matfiskoppdrettsiden" så bør det være opp til den enkelte bedrift om de vil eller kan utnytte dette. FHL ber derfor om at det ikke settes spesifikke restriksjoner på bruken av produktet fra et settefiskanlegg.

Ved å tillate økt individvekt vil en kunne oppnå store miljøgevinster, som mindre eksponeringstid i åpne sjøenheter og derved mindre risiko for sykdom, en mer robust fisk og mindre næringsaltutslipp (kortere tid i sjø). En vil også ha større kontroll på fisken i en periode fram til en størrelse der fisken kan være mer utsatt for sykdom (fram til ca. 1 kilo). Bedriftene vil kunne være mer fleksible og derved oppnå en mer kostnadseffektiv produksjon, og samtidig akkumulere kunnskap og eventuelt videreutvikle konseptet "lukket produksjon".

Like før jul 2011 besluttet regjeringen å innføre en prøveordning hvor oppdrettsfisken kan holdes lengre på land før den settes i sjøen. Ordningen trer i kraft 1. mai 2012 og skal evalueres etter fem år.

Laksesaken USA

Siden 1991 har norsk laksenæring blitt møtt med antidumpingtoll på 23,8 % og subsidietoll på 2,27 % ved eksport av hel fersk laks til USA. Det høye tollnivået har medført at hel fersk laks fra Norge har vært så godt som ute av det amerikanske markedet. Både norske myndigheter og norsk laksenæring har i alle år bestridt de amerikanske straffetiltakene, og det ble vinteren 2011 besluttet et nytt engasjement for å oppnå fri adgang til USA.

Straffetiltakene kommer opp til ny vurdering hvert femte år. Siste gang amerikanske myndigheter vurderte tiltakene var i 2005/2006, hvor norsk laksenæring gjennomgikk en såkalt "sunset review". Denne gjennomgangen førte ikke til avvikling av tiltakene, og i 2011 ble dette vurdert på nytt. Spørsmålet om gjenopptakelse av saken ble besluttet etter tett dialog mellom tillitsvalgte i Norske Sjømatbedrifters Landsforening, tillitsvalgte i Eksportutvalget for fisk, tillitsvalgte i Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (Bransjegruppe havbruk) og de største eksportselskapene i USA-markedet.

Norske myndigheter besluttet også å engasjere seg i saken, hovedsakelig for å få fjernet subsidietollen ved innførsel til USA. En aktiv involvering i en nyvurdering ble i første rekke igangsatt fordi man ønsker å bli kvitt et urettmessig handelshinder for norsk laks i USA. Selv om markedspotensialet for hel fersk laks fra Norge i USA er begrenset, har det betydning både prinsipielt og forretningsmessig at det blir gjenopprettet fri adgang til markedet.

US International Trade Commission (ITC) behandlet saken 26. januar 2012 og besluttet å avvikle straffetiltakene. Beslutningen fra ITC kan ankes av partene. En ankebehandling kan gjerne ta flere år.

EU, dumpingtiltakene mot norsk laks

Stevning i saken ble tatt ut for EU-domstolen 7. april 2006 på vegne av FHL, Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL) og fire enkeltbedrifter (Salmar Farming AS, Hallvard Lerøy AS, Hydrotech AS og Lerøy Midnor AS). NSL trakk seg etterhvert fra saken; en sak som det tok fem år å få opp til rettsbehandling.

Rettsmøte i saken fant sted 13. juli 2011 i EUs domstol i Luxembourg. Saken var rettet mot EUs Råd (Ministerråd) som hadde innført den omtvistede forordningen av 17. januar 2006. EU-Kommisjonen, som hadde forberedt og anbefalt tiltakene mot norsk oppdrettslaks, hadde meldt seg som intervenient. Fra norsk side var det nedlagt påstand om at forordningen av 2006 skulle kjennes ugyldig. Domstolen erklærte den skriftlige delen av prosedyren for å være avsluttet 11. desember 2006.

EU opphevet antidumpingtiltakene mot norsk laks i 2008, men verken EU eller den norske næringen tok initiativ til at rettsaken av den grunn skulle bortfalle. En vinnende dom vil kunne ha en viss prinsipiell betydning, vil innebære en markering fra oppdrettsnæringens side og vil føre til at EU må dekke (eventuelt delvis) den norske næringens saksomkostninger. Og ikke minst vil en vinnende dom danne grunnlag for norske bedrifters krav om tilbakebetaling av innbetalte avgifter for de periodene da eksportprisene lå under minsteimportprisene. Dette er anslått til totalt å dreie seg om 12-14 mill. kr. Dom i saken kan ventes i løpet av vinteren 2012.

Russland – eksport av laks og ørret

Russlands posisjon som et stadig viktigere marked for norsk laks og ørret har befestet seg i 2011, til tross for endel uro vedrørende markedsadgang særlig i siste halvdel av året.

Foranledningen for uroen har vært et tilsynelatende ønske fra russisk veterinærtjeneste om å begrense antall aktører i handelen, både på norsk og russisk side. Planer om innstramming av handelen har vært kjent siden sommeren 2011, bl. a. gjennom brev fra Rosselkhoznador (russisk veterinærtjeneste) til det norske Mattilsynet med påpekning av bakteriologiske funn mv. Et seminar under "World Food" i Moskva i september (arrangert av den russiske næringsorganisasjonen Fish Union) bar også signaler om en innskjerpelse av handelen fra russiske myndigheters side.

Det syntes etterhvert langt på vei å være bred enighet i den norske næringen om at en løsning på markedsadgangsspørsmålet ligger i Russland og ikke i Norge: Russiske selskaper (importører) som blir utestengt fra handelen må engasjere seg i forhold til sine myndigheter, og i den grad man sitter på informasjon/dokumentasjon om at det eventuelt er noe ureglementert knyttet til forsøket på kontroll med handelen er dette en sak for de rette russiske myndigheter eller rettsvesen. I så måte er det interessant å notere at Rosselkhoznador like før jul i 2011 konkluderte med at kravet om bekreftelse av kontrakter for import av fisk og andre marine produkter mellom russiske importører og utenlandske produsenter bortfaller. For fremtiden vil kontrollen med aktivitetene mellom aktørene i sjømatnæringen foretas gjennom det elektronisk baserte "Argus-systemet"; i et transparent regime uten noen som helst ytterligere krav til utøverne av utenrikshandel eller til de nasjonale veterinærtjenestene i eksportørlandene. Beslutningen kom etter klage fra russiske kjøpere av norsk laks og ørret til den føderale antimonopol-tjenesten.

I praksis er det fortsatt slik at norske pakkerier/slakterier som ønsker å selge laks eller ørret til Russland må være inspisert og godkjent av Rosselkhoznador. I skrivende stund (januar 2012) er 36 norske virksomheter godkjent for eksport av laks og ørret til Russland.

Kina – handelshindre for sjømat

Eksporten av norsk sjømat til Kina har i 2011 møtt vesentlige hindre. Selv om det tidvis er mulig å eksportere enkelte partier til enkelte destinasjoner, er det ikke til å komme bort fra at norsk sjømatnæring rammes av samme sterke restriksjoner som øvrig norsk næringsliv i samkvemet med Kina. I tid faller restriksjonene sammen med tildelingen av Nobels Fredspris til kineseren Liu Xiaobo. Det er særlig norsk lakseeksport som er rammet av de kinesiske tilstrammingene. AQSIQ (Administration of Quality Supervision Inspection and Quarantine, tilsvarende det norske Mattilsynet) meddelte medio desember 2010 at norsk laks fra 13. desember ville bli gjenstand for en utvidet veterinærkontroll ved ankomst til Kina.

Kontrollrutinene for laks som importeres til Kina ble intensivert på nyåret 2011. Alle forsendelser til Kina ble ilagt karantenetid på inntil 15-20 dager i påvente av nødvendige tester. I praksis medførte dette stopp i handelen med fersk laks fra Norge. Forsøk på å kjøre inn mindre partier har delvis lyktes, men Norge er langt fra inne i det kinesiske markedet med direkteeksport som tilsvarer tidligere nivåer. Vel så ille er det imidlertid at Norge mister den vekstmulighet som ligger i det kinesiske markedet, et marked med et svært stort potensiale for norsk sjømat. Saken har skapt mye engasjement hos norske myndigheter, og både Mattilsynet, NIFES, Fiskeri- og kystdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet samt Utenriksdepartementet er tungt inne i saken.

Den oppståtte situasjonen er frustrerende både for kinesiske kunder og norsk næring. FHL håper i det lengste at norske myndigheter skal lykkes med å få en dialog med Kina som bedrer klimaet mellom våre to land.

Gebyrer utstedt til skjellnæringen for tilsyn og kontroll

Mattilsynet krevde inn gebyrer for 2,2 mill. kr for kontroll med skjellproduksjon i 2010. Dette tilsvarte mer enn 25 % av førstehandsverdien til blåskjell og østers på ca. 8 mill. kr i 2009. I budsjettet for 2011 ble gebyrinntektene for kontroll av skjell satt til 2,3 mill. kr. Begrunnelsen for gebyrene var økte krav til offentlig kontroll og tilsyn med produksjon, høsting og omsetning av skjell ved innføring av nytt hygieneregelverk for næringsmiddelproduksjon (den såkalte "Hygienepakken") fra 1. mars 2010.

Gebyrene som ble innkrevd kunne i verste fall nedlegge mesteparten av norsk blåskjellnæring og bl. a. gjøre blåskjell som produkt mindre tilgjengelig for norske forbrukere. På denne bakgrunn engasjerte FHL seg i saken og bestred i brev av 2. desember 2010 til Fiskeri- og kystdepartementet at gebyrordningen har tilstrekkelig hjemmel i matloven § 21. I svarbrev av 17. desember 2010 valgte Fiskeri- og kystdepartementet å ikke svare på FHLs ankepunkter, noe som resulterte i at Oldermann Seafood AS 3. januar i 2011 skriftlig ba Fiskeri- og kystdepartementet se til at innbetalt gebyr ble tilbakebetalt. Hvis så ikke skjedde, ville det være aktuelt med rettslige skritt mot Fiskeri- og kystdepartementet.

Landbruks- og Matdepartementet (LMD) meddelte i mai 2011 i brev til Mattilsynet at gebyret for skjellkontroll som er innbetalt for 2010 skulle tilbakebetales skjelldyrkerne innen utgangen av juni 2011. Bakgrunnen for tilbakebetalingen er at gebyret ble innført så sent på året at skjelldyrkerne ikke fikk de tjenester som var forutsatt ved innføringen av gebyret. Matdepartementene skulle så i samarbeid med Mattilsynet i løpet av 2011 ha en ny gjennomgang av gebyrordningen for produsenter som driver oppdrett av muslinger. I november 2011 meddelte Mattilsynet at en ikke kommer til å kreve inn gebyr for skjellprodusentene for 2011. Mattilsynet og matdepartementene ser på endringer i gebyrordningen for skjellprodusenter, og ny ordning kommer i 2012. Inntil ny gebyrordning er på plass, videreføres dagens ordning med at Mattilsynet dekker kostnader for visse laboratorieanalyser.

Regionale havbrukslag

Vestnorsk havbrukslag

Vestnorsk Havbrukslag organiserer havbruksbedriftene i kystfylkene fra svenskegrensen til Stad. Det er gledelig at selv om antallet medlemsbedrifter i regionen går ned på bakgrunn av strukturering i bransjen, er nå 95 % av alle matfiskkonsesjoner i region Vest medlemmer i FHL.

Vestnorsk Havbrukslag igangsatte ved inngangen til 2011 en profileringskampanje som gikk over fire uker i de fleste lokalaviser i regionen. Dette synliggjorde bedriftene på en god måte og skapte positivt oppmerksomhet.

Arbeidet med Hardangerfjordforskriften har vært sentralt i regionen i 2011. Det har vært stort engasjement i denne saken fra flere kanter, og mange politikere har engasjert seg for næringen. Dette førte også til en utsettelse av innføring av forskriften. Vestnorsk havbrukslag var koordinator i arbeidet med å avgi høringsuttale og med å få utarbeidet konsekvensanalyse for forskriftsforslaget.

Arbeidet med lusekontroll og PD-bekjempelse er videreført og det gjøres et godt arbeid for fiskehelse gjennom de ulike fiskehelsenettverk i regionen som koordineres gjennom det nasjonale luseprosjektet.

En stor del av øvrig medlemsaktivitet i laget foregår gjennom ulike prosjekt. Dette er prosjekt som har geografisk eller andre avgrensninger alt etter interesse og behov, og hvor større eller mindre grupper av næringsaktører deltar. Vestnorsk havbrukslag er til stede i ulik grad i de enkelte prosjekter fra delfinansiør med koordinerings- og sekretariatfunksjon til å være orientert om prosjektet. Eksempel på slike prosjekt er Lusalaus, PD fri, Miljøovervåking i Rogaland, Hordaland Fiskehelsenettverk, Hardangerfjordlauget.

I 2011 er det for første gang arrangert leppefiskkurs i regionen, og på de sju kursene som ble arrangert deltok i alt 256 personer. Tilbakemeldingen var god, og det er under planlegging nye kurs i 2012. Det er videre arrangert to rømmingssikringskurs på Vestlandet hvor 250 personer deltok og ett Nytekkurs med 65 deltakere.

I 2011 har det vært holdt to møter med Hordalandsbenken på Stortinget, samt møter og annen kontakt med enkeltpersoner i stortingsgruppene i de øvrige fylkene. Foran kommune- og fylkestingsvalget ble det arrangert møter med sentrale fylkes- og kommunepolitikere, også sammen med fylkesavdelingen i NHO, og disse kontaktene er senere fulgt opp. Det har videre vært avholdt møter med flere Regionråd, Samarbeidsråd og enkeltkommuner i regionen både for generell informasjon og i forbindelse med enkeltsaker. Mange medlemsbedrifter har også tett og god kontakt med politikere på alle nivå både i enkeltsaker og på generell basis.

Utover de formelle møtene er det etablert gode kontaktnett til de politiske partiene og miljøene, og vi har gjennom denne kontakten også gitt innspill til politikerne om aktuelle saker som har betydning for havbruksnæringen i regionen. Kontakten med forvaltning, forskningsmiljøer, skoleverket, NGO-er og andre organisasjoner, er også elementer i arbeidet som drives i regionen.

Midtnorsk havbrukslag

Midtnorsk Havbrukslag organiserer havbruksbedriftene i Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene. Regionlaget har videreført flere aktiviteter som er relatert til å optimalisere drift og dokumentasjon i forhold til bærekraft. Det regionale lusearbeidet, som inkluderer alle selskapene i regionen, har hatt et høyt aktivitetsnivå også i år. Arbeidet skjer innen rammene av de to subregionene; Midtnorge Nord og Midtnorge Sør.

På Nordmøre har prosjektet "Miljødokumentasjon Nordmøre" gjennomført registreringer og innsamling av miljødata. Arbeidet er et samarbeid mellom forskning, forvaltning og næring, og har som mål å gi et bedre faglig grunnlag til å vurdere miljøpåvirkningen fra næringen. Hoveddelen av arbeidet vil være avsluttet juli 2012, men deler av arbeidet har fått finansiert en videreføring. Et tilsvarende miljødokumentasjonsprosjekt for Trøndelag er under planlegging. Som et ledd i arbeidet med bærekraftig drift har det også vært gjennomført et fagseminar med fokus på beredskap og beredskapstrening.

Med etablering av villaksfondet har havbrukslaget hatt ansvaret med disponering av de regionale midlene. I løpet av året er det igangsatt et prosjekt i Namsen som har som mål ved metoder å overvåke innslaget av rømt oppdrettet laks i elva. Det er også finansiert en videreføring av arbeidet med innsamling av skjellprøver i elvene rundt Trondheimsfjorden, med samme målsetning.

For å øke den faglige miljøkompetansen i regionen ble det besluttet på medlemsmøte at næringen skulle bidra til at det etableres et bedriftsprofessorat ved NTNU. Deler av finansieringen av dette professoratet var tenkt å komme fra eksterne midler.

For å sikre en god samfunnskontakt har Havbrukslaget arrangert møter, holdt foredrag og deltatt på ulike arrangement. Målgruppene for denne deltagelsen har vært politikere på ulike nivå og forvaltning. Det har også vært aktiviteter knyttet til rekruttering av studenter til havbruksnæringen.

Nordnorsk havbrukslag

Nordnorsk havbrukslag organiserer havbruksbedriftene i Nordland, Troms og Finnmark og er en viktig møteplass for medlemmer, leverandører og øvrige kontakter. I løpet av 2011 ble det arrangert årssamling i Tromsø, vårmøte i Svolvær, høstmøte i Bodø samt kurs i rømmingssikring og kurs i Nytek. Det har vært god deltakelse på møtene.

Arbeidet med luseprosjektet har også i 2011 vært en viktig del av arbeidet i regionlaget, og resultater viser at den viktige innsatsen gir resultater. Også i Nordre Nordland, Troms og

Finnmark - som ikke har vesentlige luseproblemer - slutter bedriftene opp om det koordinerte bekjempelsesarbeidet.

Det har vært tett kontakt med fylkeskommunene, både administrativ og politisk ledelse, gjennom året. Dette er dialog og møter som først og fremst har dreid seg om forvaltningsreformen og overføring av oppgaver tilknyttet akvakulturvirksomhet, men også arealsaker, kystzoneplanlegging, konkrete medlemssaker og felles prosjekter. Kommunene har også vært en viktig samtalepart gjennom året, og på forsommeren arrangerte vi 4 kystzoneplanleggingsmøter langs kysten av landsdelen, for å orientere kommuner og forvaltning om fremtidige arealbehov, næringens betydning og fellesprosjekter som kan bidra til at havbruksnæringen får bedre arealmessig tilgang.

I tillegg har vi hatt kontakt med nordnorgebenken på stortinget, bl.a. gjennom et eget frokostmøte i Oslo, som er tradisjon i vårt politiske arbeid.

I tillegg til løpende oppgaver og service overfor medlemsbedrifter deltar Nordnorsk Havbrukslag i en rekke prosjekter:

- KOM OPP står for kommuner og oppdrett og er et prosjekt som ser på hvordan kommunene bedre kan legge til rette for en voksende oppdrettsnæring, og hvordan næringen selv kan bidra i dette forholdet. Målet med prosjektet er å forbedre kommunikasjonen mellom næringen og kommunene for å løse arealmessige utfordringer, bedre kystzoneplanarbeidet gjennom en mer regional planlegging, minimere konfliktnivå og bidra til bedre arealmessige rammebetingelser. Dette er et svært viktig samarbeidsprosjekt mellom Nordland Fylkeskommune, 14 kommuner på Helgeland, Sør Helgeland Regionråd, oppdrettsbedrifter og Nordnorsk Havbrukslag. Marinbiolog Mona Gilstad, Hydra Vega AS er prosjektleder. Nordnorsk Havbrukslag sitter i styringsgruppen.
- FHL har en felles sameksistensutstilling i Kabelvåg i Lofoten sammen med Fiskarlaget og OLF. Utstillingen og prosjektet er finansiert av OLF, men Nordnorsk Havbrukslag/ FHL sitter i styringsgruppa for prosjektet. Utstillingen oppdateres hver vinter, og skal være klar til sesongåpning våren 2012. Utstillingen er svært godt besøkt i turistsesongen, og av skoleelever gjennom året. Dette er en viktig arena å presentere næringen på, både i forhold til kunnskapsspredning, men også i form av bedret rekruttering.
- Strømmodellering Nordland: Prosjekt med oppstart årsskiftet 2011/2012. Dette er et stort prosjekt næringen selv har tatt initiativ til for å skaffe mer kunnskap om hvordan vannmassene beveger seg mellom oppdrettslokaliteter. Dette er viktig for å kunne si noe om vannkontakten og risikoen for smitteutveksling og vil være et viktig verktøy. Strømkart ser ut til å kunne beskrive virkelige smitteepisoder og har dermed en betydelig nytteverdi for både næring og forvaltning. Bedre kunnskap om den enkelte lokalitet og vannkontaktnettverket denne har med andre lokaliteter vil gi bedre beslutningsgrunnlag både for fylkeskommunen og sektormyndighetene. Modellen er egnet til fastsetting av smittemessige enheter og til å beregne fellesoner. Nordland Fylkeskommune finansierer prosjektet sammen med egenandel og innsats fra bedriftene. Prosjektet er også koordinert med Astafjordprosjektet som dekker Sør-Troms og Senja. I tillegg er vi også på samme lest som strømprosjekt i Trøndelag slik at vi etter hvert får et verktøy som på mest mulig enhetlig måte gir et strømbilde som dekker et stort område av kysten.
- Medlemsbedriften Nova Sea AS på Lovund og Veivesenet har i 2010/2011 gjennomført et svært viktig prosjekt de kaller "Trygg Trailer". Dette er et prosjekt der pakkeriene tar ansvar for å sjekke at vogntogene som frakter fisken er skodd for norske veier og vinterføre og at sjåførene har den informasjonen de trenger for å minimere risiko for

utforkjøringer og ulykker. Dette gjøres gjennom en kontroll med sjekklister som ansvarlig på pakkeri følger opp med sjåfør av vogntog. Etter kontrollen registreres evt. mangler/behov, som meldes tilbake til transportør så dette blir oppgradert til tilfredsstillende standard. Nordnorsk Havbrukslag mener dette er et så viktig prosjekt at vi har oppfordret alle våre medlemmer/ pakkerier å bli med på tiltaket for å gjøre veiene tryggere og for å ha en større sikkerhet om at lasten kommer trygt frem. Havbrukslaget har tatt ansvaret for å registrere alle bedriftene som deltar. Prosjektet gjennomføres i vinterhalvåret 2011/2012.

Miljø

Fiskeri- og havbruksnæringens rammebetingelser påvirkes i økende grad av hvordan både næringen selv og omverdenen håndterer miljøutfordringene. FHL arbeider for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og ha en troverdig miljøpolitikk for egen virksomhet. Det blir derfor stadig viktigere i årene fremover å ha en god dokumentasjon på de tiltak og forbedringer som blir iverksatt. FHL jobber også for at forurensning fra omverden, som kan redusere mulighetene for å produsere trygg sjømat, skal reduseres.

Norsk sjømat er i dag trygg å spise, vi har rene havområder og en lang kystlinje skapt for stor produksjon av sjømat. Slik ønsker vi å bevare det også i årene fremover. Arbeidet med forvaltningsplanene har satt fokus på tilstanden i våre havområder samtidig som alle næringsinteresser og påvirkningsfaktorer blir utredet og hensyntatt med det formål å få til en best mulig sameksistens. Arbeidet med forvaltningsplanene er således et forbilde for andre lands forvaltning av sine havområder.

Det er et viktig arbeid for FHL å sikre at forvaltningen av fiskeri- og havbruksnæringen er basert på fakta og oppdatert kunnskap. FHL jobber derfor målrettet med å gi informasjon til stortings-, regional- og lokalpolitikere, fiskeri- og miljøforvaltningen, miljø- og naturverninteresser og media.

FHL jobber aktivt for å bidra til at flere beslutningstakere besøker fiskeindustrien og havbruksanlegg langs kysten. Mange medlemsbedrifter har lagt godt til rette for besøk som FHL har initiert. Det er også svært viktig at næringsaktørene selv tar slike initiativ.

All aktivitet påvirker miljøet, også produksjon av mat. Det avgjørende er at aktiviteten gjennomføres på en slik måte at påvirkningen vurderes som akseptabel. Norge har naturgitte forhold som gjør at en innenfor rammen av bærekraft har potensial til å øke tilførselen av sjømat. Svært mange diskuterer bærekraft uten at det er klart definert hva det konkret innebærer for sjømatproduksjonen. FHL mener det er svært viktig at disse spørsmålene avklares. Slike spørsmål er i stor grad en politisk beslutning.

FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (norsk lov av 21. mai 1999) slår fast at retten til mat er en menneskerettighet, samt at "maten skal fremskaffes på en sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig måte." Bærekraftsbegrepet omfatter altså tre ulike pilarer: Økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. FNs kommisjon for miljø og utvikling definerer miljømessig bærekraftig utvikling slik:

"En utvikling som tilfredsstillers dagens generasjoners behov uten at det går på bekostning av framtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstillere sine behov".

Når bærekraft og grad av akseptabel påvirkning skal vurderes, må alle tre pilarene i bærekraftsbegrepet inkluderes. Hensynene som skal tas kan noen ganger være kryssende, og tiltak som velges må vurderes i en helhetlig sammenheng. Vi snakker altså om politiske avveininger, der nettopp hensynet til bærekraft kan medføre at man sier ja heller enn nei. Norsk regelverk innen havbruk er verdens strengeste og sikrer at det blir gjennomført nøye vurderinger før en sier ja. Norsk fiskeriforvaltning er også blant verdens strengeste.

I mangel av konkrete avklarte politiske retningslinjer har det vokst frem en rekke miljømerker som har utarbeidet til dels ulike kriterier for hva som anses for å være akseptabel påvirkning sett fra et miljømessig bærekraftig ståsted.

Klimaspor for sjømat

Sjømat er en klimavinner på matbordet og ligger generelt lavt i utslipp sammenlignet med andre næringer. Dette viser tidligere prosjekter som FHL har gjennomført i samarbeid med Norges Fiskarlag. Flere av aktørene i havbruksnæringen presenterer nå årlige klimaregnskap for sine bedrifter. Det er igangsatt et nytt prosjekt i samarbeid med Standard Norge som skal utvikle Norsk Standard for klimarettede produktkategoriregler for sjømat. Disse skal oversettes til engelsk, som et ledd i å gjøre dette tilgjengelig i internasjonal standardiseringssammenheng.

Nasjonal marin verneplan

I lengre tid har det foregått et arbeid for å danne grunnlag for å opprette marine verneområder (MPA marine protected area). Arbeidet går helt tilbake til 80-tallet og i 1995 ble det gitt en tilråding om "Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge." Arbeidet ble videreført av et bredt sammensatt utvalg (Rådgivende utvalg for marine verneplaner) som avga to tilrådingen i 2003/2004 om "Råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge." Utvalget foreslo at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan. FHL var medlem i dette utvalget. I påvente av at prosessene rundt forslagene til marine verneplaner er fullført, har Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Olje- og energidepartementet fastsatt midlertidige retningslinjer for behandling av saker som kan berøre områder som er kandidater til marin verneplan.

Med bakgrunn i klarering gjennom St.mld. nr. 37 (2008-2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet, ble 17 områder klarert for oppstart. To av disse er så store at det kreves konsekvensutredning. Dette er transekt Skagerrak og Lopp havet.

Direktoratet for naturforvaltning har ansvaret for planen sentralt, i samarbeid med en direktoratsgruppe. Fylkesmennene og regionskontorene til Fiskeridirektoratet har ansvaret lokalt og regionalt. FHL avga høringsuttalelse til oppstartsmeldingen. Det er de respektive fylkesmenn hvor områdene geografisk ligger som har ansvar for de områdevis oppstartsmeldingene.

For de fleste områdene er det sjøbunnen med tilhørende dyre- og planteliv som utgjør de viktigste verneverdiene. I henhold til mandatet vurderte Rådgivende utvalg muligheter for å kombinere vern og bruk med vektlegging av føre-var-prinsippet. Deres klare råd var at slik kombinasjon var mulig for de fleste områder inklusive de større områdene eller deler av disse, bl.a. gjelder dette havbruksaktivitet.

Arbeidet med marine verneplaner har ikke hatt stor framdrift i 2011. FHL følger arbeidet tett og ga innspill til de lokale/regionale oppstartsmeldingene for de første 17 områdene. DN nedsatte et felles arbeidsutvalg for Nordland, Troms og Finnmark i 2010. FHL er representert i utvalget som hadde ett oppstartsmøte i 2010, siden den gang er ikke utvalget blitt innkalt. Direktoratet for naturforvaltning planlegger, i samarbeid med direktoratsgruppen, å melde oppstart for de 19

resterende områdene i første fase av marin verneplan i løpet av 2012. Det forventes videre at høringsforslag for de 17 første områdene vil bli utarbeidet av DN i samarbeid med direktoratsgruppen og med hjelp fra fylkesmennene og regionskontorene til Fiskeridirektoratet. Disse, sammen med konsekvensutredningene for de to områdene det gjelder, forventes å bli sendt på en bred offentlig høring i løpet av 2012.

Det er viktig å kunne delta aktivt i planprosessene og ivareta næringens interesser med bakgrunn i intensjonene med verneverdier og verneformål, i valg av virkemidler for vern og beskyttelse, i virkninger av forslag til vern og forvaltning og i konsekvensutredningene der det blir foreslått å gjennomføre slike. Dette er et arbeid som allerede er startet regionalt, og som kontinuerlig følges opp både regionalt og nasjonalt.

Rent hav og prioritering av fiskeri- og havbruksnæringen

Fiskeri- og havbruksnæringen er helt avhengig av rene sjøområder for å produsere trygg og god sjømat. I forbindelse med utredning av konsekvenser for forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak beskrives langtransportert forurensning som en viktig forurensningskilde. FHL er derfor opptatt av at det må utredes nærmere hvor de største utslippskildene kommer fra og hvilke effekter det har på havmiljøet for å kunne sette i verk aktuelle tiltak. Arbeidet med forvaltningsplanene for Norges havområder må bli et forbilde for andre land til å utarbeide tilsvarende planer slik at tiltak kan settes i verk på tvers av landegrensener.

All type næringsvirksomhet setter fotavtrykk i naturen. Når det søkes om utslipp fra petroleumsaktivitet, gruvedrift eller annen industri, er FHL opptatt av at forvaltningen gjør en god nok vurdering når det gjelder å ivareta mattryggheten og sjømatnæringens behov. Mattilsynet, Fiskeridirektoratet og relevante kunnskapsmiljøer må derfor inkluderes i beslutningsprosessene for å sikre at sjømatnæringen blir tilstrekkelig ivaretatt når det gjelder disse aktivitetene.

Sjømatnæringen representerer fremtiden i norsk verdiskaping. Næringen har vist svært positiv utvikling og det er fortsatt store muligheter for vekst. Dette kan skape arbeidsplasser langs kysten og store eksportinntekter til Norge. For å sikre at fiskeri- og havbrukssektoren kan utnytte sitt store potensial har FHL pekt på følgende forhold:

- Eventuell ny petroleumsaktivitet i norske havområder må foregå i tråd med miljømessige anbefalinger fra forskere og fagmyndigheter.
- Seismikkskyting er en del av petroleumsaktiviteten og må forbyes i områder som ikke er åpnet for petroleumsaktivitet. FHL er bekymret for effekten seismikkskyting har på fisk og konfliktene dette skaper mellom oljenæringen og fiskeri- og havbruksnæringen.
- Fiskeri- og havbruksnæringen har stor betydning både i de områdene hvor den er til stede og nasjonalt. Hensynet til næringen og dens vekstmuligheter bør derfor vektlegges mer enn i dag når myndighetene skal vurdere annen næringsaktivitet i kyst- og havområder.

Havmiljøet er under kontinuerlig press både fra akutte utslipp og langsiktig forurensning. Rene kyst- og havområder må derfor prioriteres betydelig høyere hos myndigheter og brukere av sjøområder nasjonalt og internasjonalt. FHL fokuserer på følgende:

- Økt sjøsikkerhet og økt beredskap ved akuttutslipp langs norskekysten.
- Det skal ikke være skadelige utslipp fra ny eller eksisterende oljeaktivitet.
- Nasjonalt/internasjonalt fokus slik at radioaktive sjøutslipp reduseres betydelig.
- Utslipp til havmiljøet fra øvrige aktiviteter skal reduseres til et minimum.
- Tidligere tiders miljøsynder og forurensende skipsvrak må kartlegges og ryddes opp i.

En av sakene FHL følger tett er regjeringens beslutning om opprensning rundt den forliste ubåten U-864 ved Fedje. FHL mener det er avgjørende at myndighetene velger den beste og

sikreste måten å foreta opprydding på, at det sikres framdrift i arbeidet og at ikke økonomi er avgjørende for hvilken løsning som velges. FHL arbeider også for at fiskeri- og havbruksinteressene skal prioriteres høyere ved oljevernaksjoner, og har fått forståelse hos Kystverket for dette.

Bergverksdrift

De siste årene har det vært stor etterspørsel og dermed gode priser på mineraler i det internasjonale markedet. En konsekvens av dette er at det igjen er aktuelt å starte produksjon i nye og gamle gruver. Det har imidlertid kommet frem at deponering/dumping av enorme mengder avgangsmasser i sjø vil gå ut over det marine liv, og dermed kunne komme i konflikt med sjømatnæringen i de områder dette planlegges. Bergverksdrift innebærer også bruk av store mengder kjemikalier til både utvinningsprosess og binding av avgangsmasser før deponering/dumping. Da det ikke er godt nok utredet hvilke effekter disse kjemikaliene har i forhold til matvaretrygghet, har FHL engasjert seg politisk, og kontaktet forskningsmiljøer og forvaltningsorganer for å sikre at hensynet til sjømatnæringen blir ivaretatt. FHL har også utarbeidet en egen policy i forhold til bergverksdrift, som er som følger:

FHL er positiv til næringsvirksomhet som utnytter våre felles ressurser så lenge dette skjer på en forsvarlig måte. FHL er bekymret for effektene av at våre kyst- og fjordområder kan bli brukt som avfallsplass for deponering av masser og miljøskadelige kjemikalier fra bergverksindustrien. Deponering av gruvemasser i sjøen blir i mindre og mindre grad brukt i andre land. Deponering kan utgjøre en trussel for det marine liv, matvaretrygghet, omdømmet til sjømaten samt for sjømataktører som har sin aktivitet i berørte områder.

I fremtidige utslippssaker til sjø, hvor det kan være risiko for skadelige utslipp, må det ligge faglige vurderinger til grunn som i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til sjømatnæringen før utslipp eventuelt tillates. Sjømatnæringen er svært viktig for norsk matproduksjon, sysselsetting og leverandørindustrien. FHL mener derfor at myndighetene i større grad må vektlegge hensynet til sjømatnæringen i saker hvor sameksistens blir vanskelig. Dette innebærer bl.a. at:

- a) Havforskningsinstituttet og NIFES må få styrket sin rådgivningsfunksjon i forhold til effektene av forurensende utslipp og deponering av masser i fjord- og kystområder.
- b) Det må opprettes klare rutiner for at Fiskeridirektoratet, Mattilsynet og sjømatorganisasjoner får alle aktuelle saker til uttalelse.
- c) Fiskeridirektoratet og Mattilsynet må få tilstrekkelige ressurser, og et klart mandat, slik at de kan ivareta sitt forvaltningsansvar i disse sakene.
- d) Uttalelser fra fagmiljøene, sektormyndighetene og organisasjonene innen sjømatnæringen må vektlegges svært tungt når det skal avveies om utslippstillatelse skal gis eller ikke.

Etablering av Ett hav

For å sikre at det etableres en god dialog mellom petroleumsindustrien og sjømatnæringen, har det i 2011 vært møter med tanke på å etablere en felles arena for konflikthåndtering. FHL og Norges Fiskarlag har representert sjømatnæringen i dette arbeidet, og det vil resultere i at det etableres et felles forum mellom de to næringene. Forumet vil kunne bidra til å sikre at seismikkskyting og annen aktivitet som er konfliktskapende kan drøftes mellom aktørene på en formålstjenlig måte. Det skal arbeides for å finne løsninger som bidrar til økt verdiskaping og redusert konfliktnivå.

Som grunnlag for arbeidet er det viktig å etablere en felles virkelighetsbeskrivelse av de utfordringer, muligheter og synergier som ligger i et tettere samarbeid mellom de to næringene. Dersom ikke næringene har samme virkelighetsforståelse, vil det være vanskelig å få tilstrekkelig kvalitet og framdrift i arbeidet med å utvikle et bedre sameksistensgrunnlag.

Prosjektet består av et rådgivende utvalg/sekretariat som jobber frem forslag til saker i topplederforumet. FHL er representert i begge utvalg. Prosjektet er i oppstartsfasen og det har kun vært et møte i rådgivende utvalg i starten på 2012.

Miljøsertifisering av fiskerier og havbruk

I økende grad opplever næringslivet at butikkjedene krever ulike former for miljøsertifisering for å dokumentere produktenes miljøstatus. Innenfor sjømatsektoren har kravene om miljøsertifisering økt sterkt de siste årene. Normalt er spørsmålet om miljøsertifisering et internt bedriftsstrategisk spørsmål.

For fiskeriene er det imidlertid en felles forvaltning av fisket som avgjør om fisket er miljømessig bærekraftig. Derfor er det naturlig at fiskeriene blir sertifisert i regi av næringen som sådan. FHL har derfor arbeidet for at de ulike fiskeriene skal bli miljøsertifisert. Dette gjør at bedriftene deretter selv kan velge om de skal miljøsertifisere sine bedrifter og sin produksjon.

MSC-sertifisering av alle store konsumfiskerier

De norske fiskeriene er i dag de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Innenfor konsumfiskeriene har næringen i stor grad valgt å sertifisere fiskeriene etter standarden til Marine Stewardship Council (MSC). Dette er det mest anerkjente miljømerket i varehandelen.

Fiskeriene etter norsk vårgytende sild (NVG), nordsjøsil, makrell, sei og nordøstarktisk torsk og hyse er MSC-sertifisert.

I løpet av 2011 ble MSC-sertifiseringen av det kystnære fisket etter nordøstarktisk torsk og hyse også slutført. Bifangst av kysttorsk har ført til at det har tatt tid å få slutført dette arbeidet. I 2011 igangsatte næringen også sertifisering av fisket etter Barentshavsreker. Dette fisket er fra før sertifisert etter Krav-standard.

For ett av de miljøsertifiserte fiskeriene står man i fare for at virksomhetene kan få sine MSC-sertifikater midlertidig inndratt. Makrellen utsettes i dag for en større beskatning enn det havforskerne har anbefalt. Dette skyldes at Island og Færøyene har innvilget seg selv store kvoter på dette fisket. Det er derfor en prioritert oppgave for FHL å arbeide for en løsning i dette spørsmålet.

IFFO r/s sertifisering av industrifiskeriene

Fisk som leveres til produksjon av fiskemel og fiskeolje omtales ofte som industrifiskerier. Fiskemel og fiskeolje anvendes blant annet til fôrproduksjon blant annet til lakseproduksjonen. Hvis ulike havbruksbedrifter skal kunne miljøsertifisere sine sluttprodukter så kreves det i økende grad dokumentasjon av at også dette fisket foregår i henhold til miljømessig bærekraft.

FHL og de norske produsentene av fiskemel og fiskeolje har derfor valgt å sertifisere de ulike industrifiskeriene og bedriftene i regi av IFFO r/s. Arbeidet med slik sertifisering ble igangsatt i 2011, og slutføres i løpet av første halvår 2012. Følgende fiskerier vil gjennom dette arbeidet bli miljøsertifisert: Øyepål, kolmule, lodde og tobis.

ASC-sertifisering i havbruk

Innenfor havbruksnæringen er det en rekke ulike sertifikater, men WWF har tatt initiativ til å få etablert Aquaculture Stewardship Council (ASC) og dialoger for å utvikle standarder for ulike oppdrettsarter (Aquaculture Dialogues).

FHL har valgt å gå aktivt inn i arbeidet med utvikling av standard for bærekraftig oppdrett av laks gjennom Salmon Aquaculture Dialogue (SAD). WWF er initiativtaker til dialogen hvor en rekke interessegrupper fra store deler av verden deltar. I august 2010 forelå første utkast til standarden. FHL sendte hørings svar basert på innspill i to bredt sammensatte arbeidsgrupper, konklusjoner fra en prøverevisjon initiert av FHL og EFF, samt behandling i Bransjegruppe

Havbruk og styret i FHL. Tilsvarende prosess ble gjennomført ved andre høringsrunde sommeren 2011.

Selv om FHL i begge sine høringsuttalelser både hadde en del generelle kommentarer til prinsipielt viktige spørsmål som standarden berører, og helt konkrete innvendinger og forslag til forbedringer i standardens krav og til dens sertifiserbarhet, viser mange stor interesse for standarden. Det planlegges å benytte standarden som grunnlag for en miljøsertifiseringsordning for lakseoppdrett, omtalt som ASC.

Styringsgruppen for SAD besluttet i 2011 at standarden skal overleveres til ASC så snart arbeidet med å utvikle revisjonsmanual er ferdig. FHL følger opp dette arbeidet, og arbeidet i ASC. Selv om styringsgruppen har besluttet at SAD-arbeidet bør gå videre i regi av ASC, og FHL har en representant i styringsgruppen, innebærer ikke det at FHL har godkjent standarden eller forpliktet medlemmene i forhold til sertifisering. FHL har likevel tro på at denne standarden som er utviklet gjennom en så omfattende prosess med mulighet for innspill fra alle ulike aktører, vil kunne få stor betydning i fremtiden, og har derfor valgt å være engasjert i utviklingsarbeidet.

Miljørapport og havbruk

Det er avgjørende å legge kunnskap og fakta til grunn for å sikre fortsatt bærekraftig vekst i norsk sjømatproduksjon. FHL utga den første miljørapporten for en samlet havbruksnæring i 2009. En ny revidert utgave ble utgitt på AquaNor i 2011.

Tema som blir omtalt er arealbruk, fiskefôr, ressursutnyttelse, klimaregnskap, utslipp av næringsalter, rømming, lakselus og avfallshåndtering. Faktaark på utvalgte områder er også oppdatert i 2011. Miljørapporten er blitt godt mottatt i næringen og faktaarkene er etterspurt. Dette ligger åpent tilgjengelig på www.fhl.no/materiell

Rømmingssikring

Rømmingstallene for laks er kraftig redusert de siste årene, og det er derfor beklagelig at det er en økning i 2010 og 2011 sammenlignet med 2009. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det er rapportert ca. 370.000 rømte laks i 2011, sammenlignet med 252.000 rømte laks i 2010. Dette viser at rømmingssikring er et arbeid som må pågå hver eneste dag i bedriftene. FHL har en nullvisjon når det gjelder rømming av oppdrettsfisk. Målet er å nå et nivå som ikke påvirker villfisk negativt.

De siste årene har selskapene investert flere milliarder kroner i nytt og mer robust utstyr og det tekniske regelverket er skjerpet fra januar 2012, noe som er forventet å gi effekt i året som kommer. Det er arbeidet systematisk for å få bedre rutiner og kompetanseheving i den enkelte bedrift. FHL har også videreført arbeidet på området gjennom vårt eget rømmingsutvalg.

Det er positivt at antall rømmingshendelser har gått ned fra 38 i 2010 til 17 i 2011. De hendelsene som skjer er svært beklagelig, men tall fra Fiskeridirektoratet viser også at det er svært mange selskaper som lykkes godt med sitt arbeid med å hindre rømming. Mange selskaper oppfyller sin egen nullvisjon over mange år.

Dagens regelverk og tekniske krav tilsier at anleggene skal tåle ekstremt uvær som kan oppstå i en 50-årsperiode. De aller fleste anleggene klarte seg helt fint i ekstremværet i 2011, men de få hendelsene som oppsto gjør at næringen på nytt vurderer om utstyr og standarder er tilstrekkelige i de områdene der anleggene er mest utsatt for naturkrefter. Det er avgjørende å få klarhet i årsakene til rømmingshendelsene, og denne kartleggingen må gjøres på en systematisk måte.

FHL har også i 2011 fokusert på kurs for medlemmer både rettet mot settefisk og matfisk. Kursene er praktisk vinklet med stor fokus på erfaringsutveksling. Bruk av kjetting med god kvalitet og at komponenter skal tilpasses hverandre i et flytende anlegg er blant temaene som

ble tatt opp. I tillegg oppdaterer kurset deltakerne på det nye som skjer innen regelverk. Risiko forbundet med mer håndtering av fisken når det gjelder avlusing har også vært tema på kursene. Det er også viktig å lære av de som lykkes godt med sitt forebyggende arbeid, 99,9 % av oppdrettslaksen rømmer ikke. Det ser ut til at fokuset på rømmingssikring er stadig økende da FHL har kurset hele 560 oppdrettere i 2011. I tillegg har FHL gjennomført to kurs i det nye NYTEK-regimet med 150 deltakere. Det planlegges nye kurs i rømmingssikring i 2012.

I tillegg har FHL vært pådriver for å få igangsatt FoU-prosjekter for å hindre rømming, samt deltatt i den myndighetsoppnevnte Rømmingskommisjonen. Denne ble lagt ned i sin opprinnelige versjon i 2011 og Fiskeridirektoratet arbeider med opprettelse av en ny kommisjon. Den forrige kommisjonen har hatt et spesielt fokus på de konkrete rømmingstilfellene som ble rapportert inn til Fiskeridirektoratet. I tillegg fikk kommisjonen informasjon direkte fra havbruksnæringen og deres leverandører. Det er ved årsskiftet 2012 ennå ikke avklart når ny rømmingskommisjon vil være i drift. FHL ønsker at dette skal komme på plass da vi er veldig opptatt av å få avklart årsakene til rømmingene den siste tiden og sette i verk tiltak for å hindre at lignende hendelser skjer igjen.

Antallsbegrensning i merd

Den 20.12 2011 vedtok Fiskeri- og kystdepartementet en endring av § 47 a i akvakulturdriftsforskriften som innebærer en øvre begrensning på 200 000 fisk i merd. Endringen ble opprinnelig foreslått og sendt på høring fra Fiskeridirektoratet 1. juli 2010. En felles utredning fra Fiskeridirektoratet (Fidir) og Mattilsynet, "For stor merd eller for mange fisk" fra juni 2010, dannet grunnlaget for forslaget til endring av akvakulturdriftsforskriften.

I sitt hørings svar var FHL klart negativ til innføringen av en slik øvre begrensning på antall fisk i merd. De viktigste grunnene for dette var at FHL ikke mente en slik endring var en hensiktsmessig måte å redusere rømmingsrisiko på, men at den heller kunne bidra til å øke den totale rømmingsrisikoen. Dette synet ble også senere støttet i rapporten "Risikoanalyse havbruksvirksomhet. Konsekvens av begrensning i antall fisk per merd", utarbeidet av konsulentfirmaet Rambøll på oppdrag av FHL. Deres konklusjon var at "en begrensning i antall fisk per merd mest sannsynlig vil føre til at totalt antall fisk som rømmer fra norske oppdrettsanlegg vil øke, og ikke reduseres, slik hensikten er". Bakgrunnen for dette er at en antallsbegrensning vil føre til behov for flere merder, som igjen øker antall operasjoner knyttet til merd. Den myndighetsoppnevnte Rømmingskommisjonen var også av samme oppfatning.

Behovet for flere merder vil reversere utviklingen mot redusert bruk av areal pr kg produsert fisk, slik utviklingen har vært de seneste årene. Bestemmelsen vil m.a.o. medføre et økt behov for areal til havbruk, uten at myndighetene så langt har vurdert å sette i verk ekstra tiltak som vil sikre næringen dette. Dette betyr at havbruksnæringen må jobbe aktivt framover for å sikre at politiske myndigheter og forvaltning tar ansvar og legger til rette for at næringen får dekket nødvendig arealbehov for å opprettholde og videreutvikle havbruksnæringen.

Ny teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg

Ved årsskiftet 2011 / 2012 er et høringsutkast til NS 9416, en teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg, nesten klart. Etter planen sendes det ut på høring første kvartal 2012, og vil kunne foreligge som en ferdig standard i løpet av året.

Hensikten med standarden er å forhindre rømming. Standarden skal gjelde for alle nye, landbaserte akvakulturanlegg for fisk, men vil sannsynligvis også i noen grad kunne benyttes veiledende ved ombygging mv av eksisterende anlegg. Et viktig prinsipp i standarden er at rømmingssikkerheten skal ivaretas i hele akvakulturanlegget; fra prosjektering og fundamentering til levering av fisk.

Det var Fiskeridirektoratet og Rømmingskommisjonen for akvakultur som tok initiativ til utvikling av standarden. Fiskeri- og kystdepartementet vedtok deretter høsten 2009 å starte

arbeidet i regi av Standard Norge. FHL er også representert i komiteen, og har løpende orientert om arbeidet med standarden i alle rømmingssikringskurs de siste to årene. FHL har også bedt om og mottatt innspill fra en rekke næringsutøvere gjennom prosessen, og vil også bidra til at flest mulig kan komme med synspunkt i den kommende høringsprosessen.

Utslipp av næringssalter fra havbruk

Utslipp fra havbruk inneholder stoffer som er en naturlig del av økosystemet i havet og kommer i hovedsak fra stoffskifteprodukter, ekskrementer og fôrspill. Dette blir sluppet ut i både løst og bundet form. Lakseproduksjonen er firedoblet siden 1994. Samtidig har utslippene av løste næringssalter økt med kun 20 %. De samlede menneskeskapte norske utslippene av næringssalter utgjør ca. 2 % av naturlig transport av næringssalter for strekningen fra Lindesnes til Stadt, i følge Havforskningsinstituttet.

Havbruksnæringen er pålagt strenge krav til overvåkning på miljøområdet i form av MOM-undersøkelser på lokalitet, både før det tas i drift og ved høyeste produksjon i anlegget. Dette for å sikre at bærekapasiteten til lokaliteten ikke overskrides og for å sikre at det iverksettes tiltak som brakklegging hvis en får uønsket miljøtilstand. Fra juni 2009 ble det obligatorisk å rapportere inn miljøundersøkelser til Fiskeridirektoratet via Altinn. Over 90 % av alle prøvene som ble rapportert inn i perioden 2008-2010 lå i kategori 1 og 2, som regnes som normaltilstand. Status er tilgjengelig på karttjenesten til Fiskeridirektoratet (kart.fiskeridir.no).

Det har lenge vært en faglig uenighet i forskningsmiljøene om i hvilken grad næringssaltutslipp fra havbruksnæringen bidrar til overgjødning eller ikke i fjord- og kystområder. Fiskeri- og kystdepartementet, i samråd med Miljøverndepartementet, oppnevnte derfor i januar 2011 en ekspertgruppe som skulle komme med omforente konklusjoner vedrørende eutrofieringsgrad, dose-respons problematikk og mulige effekter på miljøet i fjorder med havbruksaktivitet. Hardangerfjorden og Boknafjorden på Vestlandet er spesielt belyst i rapporten. Målinger av næringssalter i begge fjordene tyder på at verdiene ligger innenfor det man vil karakterisere som meget god vannkvalitet (Klifs kriterier) i de aller fleste tilfeller. Grunnen til dette er at den naturlige vannskiftingen er så stor at den bidrar til en meget stor transport av næringssalter inn og ut av fjordsystemene. Bidraget fra matfiskproduksjon er for små til å forårsake eutrofiering.

Næringen er nå inne i en utvikling hvor det går mot stadig større anlegg. I tillegg er det økende fokus på overvåkning av fjordsystem og anleggskluster. I den forbindelse kan det bli aktuelt å se på om dagens prøvetakingssystem bør justeres noe for å ivareta dette. Lokale effekter av næringssaltutslipp kan heller ikke utelukkes, og derfor er det viktig med tilstrekkelig overvåking slik at tilstanden dokumenteres.

Miljøloftet

I april 2011 offentliggjorde FHL "Miljøloftet" med ekstra forpliktende tiltak for å styrke arbeidet mot rømming og lakselus. De 12 hovedtiltakene representerer et taktskifte i næringens innsats og ble presentert for fiskeri- og kystministeren i forkant av FHLs generalforsamling. Samtidig ba FHL om at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet skjerper kontrollene med bedriftene og håndhever regelverket på enhetlig måte. Tiltakene går klart lenger enn de formelle kravene myndighetene stiller til næringen.

Miljøloftet innebærer forsterket innsats for å være sikre på at næringen har en bærekraftig utvikling. Målet er at sjømatproduksjonen ikke skal true bestandene av vill laksefisk. Tiltakene framgår på www.fhl.no/miljoloftet.

FHL ønsker i løpet av 2012 å finne et system for å identifisere enhver rømt fisk tilbake til bedriften den rømte fra. FHL ønsker også at systemet skal inkludere en løsning som gjør det mulig å skille rømt fisk og vill fisk i elv. Det utredes om DNA-database er en løsning.

Som et strakstiltak før en slik løsning er på plass, er Havbruksnæringens miljøfond opprettet (se avsnitt nedenfor).

Tiltakslista fra havbruksnæringen omfatter også en rekke forebyggende tiltak, blant annet krav om lovpålagt bruk av kameraovervåkning eller dykker for å unngå skader i forbindelse med risikofylte operasjoner på havbruksanlegg. Andre tiltak er ekstra krav til bedriftene om risikoanalyser og økt beredskap.

Ut fra samme prinsipp forplikter medlemsbedriftene seg også til forsterket innsats mot lakselus. Den treårige handlingsplanen i næringens nasjonale luseprosjekt er bærende for å nå målene på lang sikt, og næringen ønsker å sikre at dette arbeidet lykkes. Et sentralt mål er å komme bort fra bruk av legemidler som hovedvirkemiddel i arbeidet med å kontrollere luseforekomsten i anlegg. Ekstratiltakene som settes inn omfatter blant annet tekniske krav og strengere overvåkning for å muliggjøre målrettet behandling av enkeltmerder i sjøen på et tidlig tidspunkt.

Fram mot 2015 regner næringen med å finansiere over 200 millioner kroner i ny forskning på lus. Det skjer gjennom havbruksbedriftenes egne FoU-budsjetter og midler kanalisert gjennom Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond. Forskning på styrket rømmingssikring anslås å beløpe seg til over 100 millioner kroner i perioden. I tillegg kommer prosjekter delfinansiert av Norges Forskningsråd, Innovasjon Norge og EU.

Havbruksnæringens miljøfond

I forbindelse med lanseringen av Miljøløftet i 2011 ble *Havbruksnæringens miljøfond* etablert. Miljøfondet består av frivillige innsamlede midler og utgjør inntil 30 millioner kroner over tre år. Fondet skal som et strakstiltak bidra til finansiering av arbeidet med å ta ut rømt fisk fra vassdrag inntil et merke- og sporingssystem er på plass. Når en slik løsning er på plass, vil bedriftene betale 500 kroner per oppdrettslaks som fanges i elv. Miljøfondet har altså en annen innretning og baseres på gjennomføring av på forhånd avtalte prosjekter.

Pengene skal stilles til disposisjon for prosjekter knyttet til fangst av oppdrettslaks til beste for villaksen, i en periode på tre år. Aktører som ønsker å sette inn tiltak for å fiske ut rømt oppdrettslaks fra elv eller beslektede prosjekter, kan søke midler. Det er to tildelingsrunder per år. De viktigste laksevassdragene og vassdrag med mye rømt laks vil prioriteres ved vurderingen av hvilke prosjekter og tiltak som skal motta fondsmidler.

Fondet er organisert med en nasjonal styringsgruppe og tre regionale styringsgrupper (Vestnorsk, Midtnorsk og Nordnorsk). Styringsgruppene er nedsatt av FHLs Bransjegruppe havbruk og de respektive arbeidsutvalgene. Styringsgruppene ønsker dialog med villaksinteressene i sitt arbeid.

Hittil er det bevilget ca. 8 millioner til utfiskingstiltak i ca. 40 vassdrag. Miljøfondet omfatter også bedrifter som ikke er medlem av FHL. Fondet er organisert med en nasjonal styringsgruppe som består av medlemmer fra FHL og NSL og tre regionale styringsgrupper (Vestnorsk-Midtnorsk- og Nordnorsk havbrukslag). Styringsgruppene er nedsatt av FHLs Bransjegruppe havbruk og respektive arbeidsutvalg i regionlagene. FHL har den administrative organiseringen av arbeidet og ordningen. Det er laget en egen årsrapport for Havbruksnæringens miljøfond (årsrapport 2011) som følger som vedlegg til årsmeldingen.

Vannrammedirektivet

EUs rammedirektiv for vann (direktiv 2000/60/EF) har som hovedformål å beskytte og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder (til en nautisk mil utenfor grunnlinja). Dette ble gjort gjeldende for medlemsstatene i EU fra 22. desember 2000. For Norge ble direktivet innlemmet i EØS-avtalen med virkning fra 1. mai 2009. Forskriften om rammer for vannforvaltningen som gjennomfører EUs rammedirektiv for vann i norsk rett, ble vedtatt i 2006 og trådte i kraft 1. januar 2007. Dette la grunnlaget for det praktiske arbeidet med

vanndirektivet i Norge. Forskriften er siden justert i henhold til forvaltningsreformen og ny plan- og bygningslov.

Ansvar for gjennomføringen av rammedirektivet for vann i Norge er fordelt på flere departementer. Miljøverndepartementet er gitt et koordineringsansvar og det er nedsatt en departementsgruppe og en direktoratsgruppe. En nasjonal referansegruppe bestående av interessenter er oppnevnt og FHL er medlem der. Nettstedet www.vannportalen.no er opprettet for bl.a. løpende informasjon og kunnskapsdeling.

Norge er blitt oppdelt i 11 vannregioner der 11 fylkeskommuner er utpekt som vannregionmyndighet. I tillegg er det 5 områder hvor vi deler vannforekomsten med naboland. Vannregionene er delt inn i 105 vannområder, som tilsammen er delt inn i ca. 17.000 vannforekomster. Med bakgrunn i direktivet og vannforskriften skal alle vannforekomster karakteriseres og klassifiseres ut fra miljøtilstand. Miljømålene er at vannforekomstene skal ha svært god eller god miljøtilstand og at tiltak skal iverksettes for at dette skal oppnås.

I fase I av gjennomføringen ble 29 vannområder behandlet og sektorovergripende, regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogram utarbeidet. Disse har vært på høring og behandlet politisk regionalt. FHL har gitt innspill i denne prosessen. Planene og regionale vedtak ble oversendt Miljøverndepartementet og i juni 2010 ble de godkjent gjennom kongelig resolusjon. Resolusjonene inneholdt merknader til de enkelte planer og rammer for det videre arbeid. De vedtatte forvaltningsplanene kan leses på <http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=56932&amid=3386120>. Vi er nå inne i planfase II som innebærer at resten av vannforekomstene skal karakteriseres, klassifiseres og planlegges. Planprogram for arbeidet i vannregionene er utarbeidet, FHL har gitt innspill i de regionale prosessene. I løpet av 2012 vil hver vannregion sende såkalte vesentlige vannforvaltningsspørsmål på høring, og dette igjen vil danne noe av grunnlaget for utarbeidelse av utkastene til regionale forvaltningsplaner med tiltaksprogram.

Gjennomføringen av vanddirektivet vil få innvirkning på rammebetingelsene for oppdrett. Det har vært og vil fortsatt være et mål, at FHL blir representert i alle fora hvor det er relevant og at næringen får reell innflytelse på planarbeidet. Fylkeskommunene har en plikt på seg til å legge til rette for at alle interessenter gis anledning til å delta aktivt i planprosessen og å avgi høringsuttalelser. FHL har fulgt opp saken og er representert i relevante referansegrupper opprettet i forbindelse med vannregionmyndighetene. For FHLs del har det vært viktig å bidra til at en i gjennomføringen ikke går ut over direktivets intensjon, at det skjer i henhold til nasjonale politiske føringer, at regler og retningslinjer kalibreres mot andre land i EU og at reell kunnskap om næringen kommer fram i prosessen.

Hardangerfjordforskriften

Vinteren 2011 ble utkast til Hardangerfjordforskrift sendt ut på ny høring. Etter et bredt arbeid med berørte medlemsbedrifter, som var sterkt involvert, sendte FHL høringssvar i saken. Det ble blant annet bedt om at det utarbeides en konsekvensanalyse før innføring av ny forskrift.

FHL har jobbet aktivt for at forskriften ikke skal bli vedtatt slik som den ble foreslått. FHL har også utarbeidet en oversikt over nye momenter i saken etter høringsfristen, og satte samtidig i gang arbeid med å få utarbeidet konsekvensanalyse for virkningene av forslaget. Fiskeri- og kystdepartementet har utsatt vedtak om forskrift til bl.a. resultatet av en slik konsekvensanalyse foreligger.

Helse og kvalitet

FHL er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området. For FHL er det viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene. Dette gjelder særlig for matdepartementene (Fiskeri- og kystdepartementet, Helse og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet), Mattilsynet, Vitenskapskomiteen for trygg mat og forskningsinstituttene som støtter forvaltningen, men også for næringen som i lovverket gis et eksplisitt ansvar for å sikre trygt fôr og sjømat.

Etter FHLs syn er det fremdeles slik at næringshensynet ikke blir ivaretatt på tilfredsstillende måte i utøvelsen av statens generelle matpolitikk slik denne er bl.a. beskrevet i de årlige budsjettproposisjonene. Dette er ikke i samsvar med Stortingets forutsetninger i forbindelse med etableringen av Mattilsynet og ved fastsettelse av ny matlov.

Også i 2011 har arbeidet med regelverksutviklingen dreiet seg mye om EUs nye bestemmelser angående biprodukter, diverse fôr-regelverk og de løpende endringsprosessene innenfor hygiene- og fremmedstoff-regelverket for både næringsmidler og fôr.

På europeisk nivå har arbeidet innenfor rammen av de europeiske bransjeorganisasjonene (FEFAC, FEAP og AIPCE) der FHL er medlem, medført at FHL er kommet i en bedre posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Dette arbeidet blir stadig viktigere for å kunne få gjennomslag for FHLs posisjoner når det gjelder regelverksutvikling da beslutningene tas i Brussel og det vil styrke norske posisjoner når de støttes av flere aktører.

På globalt nivå følger FHL aktivt med i arbeidet til Codex Alimentarius og OIE som utarbeider globale standarder med det formål hhv å ivareta mattrygghet og en god dyrehelse innenfor et regelverk som ikke skal virke handelshindrende. FHL deltar også i arbeidet med å utarbeide globale ISO standarder for akvakultur og sjømatproduksjon.

Dialogen med Mattilsynet har vært viktig og er helt vesentlig for å sikre en enhetlig forvaltning som også ivaretar næringshensynet som er forutsatt av Stortinget.

Av utfordringene som er blitt særlig fokusert på i 2011, er regelverket og tilsyn angående bruk av prosesshjelpemidler i bearbeiding av sjømat. Her har diskusjoner om i hvilken grad fosfat kan anvendes som prosesshjelpemiddel ledet til at FHL har innklaget Mattilsynet til EFTAs overvåkingorgan (ESA) for mulig brudd på EØS-bestemmelser. FHL har, sammen med Danish Seafood Association, også søkt Kommisjonen om godkjenning av di- og tri-fosfat som tilsetningsstoff i saltfisk. Videre har det vært arbeidet med krav til dokumentasjon for fravær av kveis i akvakulturprodukter som skal konsumeres rå uten forutgående frysing, krav til prosessering av fiskebiprodukter fra akvakultur før det kan anvendes til fôr eller tekniske

produkter og ikke minst det som gjelder kontrollen med lakseluseforekomsten i havbruket. I forhold til hygieneregelverket for næringsmidler, kan det være en utfordring at myndighetene snevrer inn handlingsrommet og i liten grad åpner for andre løsninger, selv om det foreligger dokumentasjon på at intensjonen og målene i regelverket er oppfylt. Diskusjonene om bruk av sjøvann i anlegg på land er et eksempel på dette.

Mattilsynet har i tillegg en viktig rolle for sjømatnæringen som uavhengig instans i risikokommunikasjonen med forbrukere og markeder. FHL har også lagt vekt på å fortsette dialogen med Forbrukerrådet som ledd i etableringen av et grunnlag for forbrukernes tillit til sjømatnæringen.

I norsk ernæringspolitikk er det en klar målsetning om at inntaket av sjømat i befolkningen må økes. Dette følges i for liten grad opp av departementene i deres praktiske politikk. For FHL har det vært og er fortsatt, en utfordring å få myndighetene mer aktivt med i arbeidet for å øke sjømatinntaket.

Arbeidet i forhold til fiskehelse og fiskehelseforvaltning har vært omfattende også i 2011. Ikke minst har regjeringens arbeid med strategi for miljømessig bærekraftig oppdrett krevd mye energi for å avklare hvor skillet går mellom sentrale deler av matpolitikken (offentlig engasjement knyttet til kontroll med fiskesykdommer for å sikre verdiskapingen i oppdrett og som er regulert gjennom fiskehelsedirektivet i EØS-avtalen) på den ene side, og på den annen side sikring av miljømessig bærekraft med fokus på kontroll med lakselus for å håndtere sistnevnte som risiko for villaks. Regjeringens Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring gir visse avklaringer i forhold til dette, men det er en gjennomgående utfordring at forvaltningsorganene ikke er konsistente i valg av premisser når f.eks. regjeringens strategi skal følges opp.

For FHL har det også i 2011 vært viktig å bidra til at fiskehelseforvaltningen i Norge harmoniseres med bestemmelsene i fiskehelsedirektivet. Dialogen med Mattilsynet vil fortsatt være meget viktig på dette punkt.

Lusebekjempelsen

Arbeidet med innspill angående luseforskriftene har vært omfattende, og dialogen med myndighetene knyttet til nye forskrifter er viktig for å bidra til at alle hensyn til sjømatproduksjon og sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft blir ivaretatt optimalt.

FHL har også i 2011 lagt ned vesentlig innsats i organisering og oppfølging i forhold til gjennomføring og videreutvikling av luseforskriften og arbeidet med å sørge for kontroll med forekomsten av lakselus i norsk havbruk.

Hele næringen (også aktører utenfor FHL) samarbeider med sentrale forsknings- og kompetansemiljøer, og det er fastsatt kortsiktige og langsiktige mål for en mer robust lusebekjempelse. I 2010 ble det således fastsatt en omfattende handlingsplan som dekker alle sider av arbeidet mot lakselus. De langsiktige hovedmålene i luseprosjektet er å:

- 1 Redusere forekomsten av lakselus slik at skadevirkningene på fisk i akvakultur og i frittlevende bestander minimaliseres,
- 2 Holde luseforekomsten i produksjonsanlegg på et lavt nivå i samsvar med målsettingen i luseforskriften, og
- 3 Redusere og bekjempe resistensutvikling hos lus.

Punktene i den overordnede strategien er

- Hensiktsmessig geografisk plassering av lokaliteter,
- Koordinerte brakklegginger i hensiktsmessige soner,

- Minimere bruk av medisiner og øke bruken av ikke-medikamentell lusekontroll
- Koordinert bekjempelse ved hjelp av biologisk, mekanisk og eventuell medikamentell behandling i en optimal kombinasjon etter omforente kriterier.

Handlingsplanen angir en rekke delmål og et omfattende sett av tiltak for å nå disse målsetningene.

Fiskefôr

Utfordringer knyttet til fiskefôr som det har vært arbeidet med i 2011, omfatter bl.a. forberedelser til eventuell bruk av materiale fra genmodifiserte planter i fiskefôr. Videre har norske myndigheters risikohåndtering knyttet til fiskefôr generelt, forvaltningen videreutvikling av fremmedstoffregelverket, regodkjenning av tilsetningsstoffer i fôr og utarbeidelse av nytt EU-regelverk for omsetning av fôr vært fokuserte utfordringer.

Positive resultater har vært riktig justering av bestemmelser basert på oppdatert risikoanalyse for enkelte uønskede stoffer.

Proporsjonalitet og enhetlig tilsyn

FHL har også i beretningsåret arbeidet med sikring av proporsjonalitet i tiltak og/eller enhetlig tilsyn fra Mattilsynets side i enkeltsaker for medlemmene. Det er en utfordring for Mattilsynet å sikre at deres tilsynsvirksomhet er enhetlig. Dette gjelder både i forhold til håndtering av sammenliknbare risikoer og i forhold til det å unngå geografiske ulikheter. Enhetlig tilsyn betyr ikke at alt skal gjøres likt, men at det ikke må være ulikheter i det handlingsrommet de enkelte virksomhetene har for å velge løsninger for etterlevelse av gjeldende regelverk.

Det er også en utfordring at de pålegg Mattilsynet gir næringsaktørene, er overdimensjonerte i forhold til de justeringer som måtte være nødvendig. Slike vedtak vil være uproporsjonale og derfor i strid med matloven, men vel så viktig, er at de kan være unødig ressurskrevende og dessuten virke unødig reduserende på sjømatproduksjonen. Et annet element er at tiltakene virker negativt på konkurranseevnen til den enkelte bedrift og/eller sektor.

Også i 2011 har FHL bidratt i saker mellom Mattilsynet og enkeltbedrifter der resultatet har vært en justering av Mattilsynets tilsynsvirksomhet slik at bedriften har kommet bedre ut når hensynet til proporsjonalitet og enhetlig tilsyn har blitt ivaretatt. Slike saker kan være svært ressurskrevende for FHL.

Risikoanalyse

Som bl.a. angitt i EØS-bestemmelser, skal risikoanalyse ligge som grunnlag for ethvert offentlig regelverk som handler bl.a. om sykdommer, fiskevelferd og sikring av god hygiene i fôr og næringsmidler. Det stilles store metodemessige krav til hvordan dette skal gjøres i praksis. I den forbindelse er FHL aktivt med i dialoger med Mattilsynet, departementer, Vitenskapskomiteen for mattrygghet og vitenskapelige institusjoner, for å bidra til at risikoanalysens tre viktige elementer (risikoberegning, risikohåndtering og risikokommunikasjon) gjennomføres /praktiseres tilfredsstillende i forhold til internasjonale retningslinjer. I 2011 har ulike risikoberegninger knyttet til fiskeolje til humant konsum vært sentrale i denne sammenheng.

Kommunikasjon og samfunnskontakt

Også i 2011 har sjømatnæringen fått betydelig oppmerksomhet både fra media og andre interessenter i samfunnet. Det er økende fokus på mat og matproduksjon generelt, og sunn mat spesielt. Videre vil enhver matproduksjon i større eller mindre grad påvirke miljøet – et tema som det er knyttet stor oppmerksomhet og økende grad av offentlig regulering til. Til sist er

fiskeri og havbruk økonomisk sett en stor og viktig næring for Norge og må dermed være innstilt på være gjenstand for offentlighetens interesse og søkelys.

Strategisk og operativt kommunikasjonsarbeid inngår i kjernevirksomheten i FHL og omfatter både synlige og mindre synlige kommunikasjonstiltak. FHL gir råd og støtte innenfor dette feltet overfor medlemsbedrifter, og samarbeider også med relevante aktører i og rundt næringen.

FHLs kommunikasjonsaktiviteter skal understøtte det politiske arbeidet som organisasjonen prioriterer, samtidig som FHL også har en rolle i å ivareta sjømatnæringens generiske omdømme på en best mulig måte i offentligheten. I denne sammenhengen omfatter det aktiviteter i forhold til medieaktører (redaksjonene i aviser, nettpublikasjoner, radio, tv i inn- og utland) og andre samfunnsaktører (myndigheter, forvaltning, politikere, organisasjoner, næringsaktører osv.).

I større saker lages egne planer for kommunikasjonstiltak. Andre saker håndteres løpende og det er ikke minst dette siste som preger arbeidet mot redaksjonelle medier gjennom året. Dette omfatter mediehåndtering, tilrettelegging for journalister og interninformasjon knyttet til en rekke enkeltsaker. FHL koordinerer også kommunikasjonstiltak med medlemsbedrifter og andre aktører det er naturlig å samarbeide med.

Til grunn for FHLs planarbeid og løpende arbeid ligger målinger, analyser og kontakt med relevante kompetansemiljøer. Utviklingen i næringens omdømme i 2011 tyder på at det planmessige arbeidet har effekt.

Det er viktig at næringen både arbeider for å løse de reelle utfordringene og setter inn kommunikasjonstiltak for å verne om omdømmet. Næringen må ha som visjon å stå med et sterkt omdømme i det norske samfunnet og at næringen anerkjennes som bærekraftig, seriøs, profesjonell og attraktiv. Fiskeri- og havbruksnæringen skal videreutvikles ettersom den er framtidsrettet og viktig for samfunnsutviklingen i Norge og for tilførselen av sjømat til forbrukere verden over.

FHL har brukt vesentlige ressurser i 2011 på planlegging, utvikling, koordinering og oppstart av næringens hittil største informasjonskampanje "Laks er viktig for Norge". Et sentralt mål er å styrke forståelse og aksept for videre utvikling av laksenæringen. Dette ved å formidle tydelige budskap knyttet til næringens verdiskaping, men også faktainformasjon om hvordan lakseproduksjon drives, hvilken miljøpåvirkning den skaper og hva næringen gjør for å forbedre seg på de områder der det er forventet og nødvendig. Et utvalg av de største lakseselskapene, fôrindustrien og Norges Sjømatråd har finansiert kampanjen som tar i bruk massekommunikasjon gjennom tv og internett (www.laks.no). Lansering skjedde i desember 2011 og har en kampanjeperiode på tv i tre måneder, mens nettstedet vil bli drevet videre.

FHL har gjennom 2011 også tilrettelagt for å få ulike organisasjoner og politiske partier til å besøke norske sjømatbedrifter. FHL har i tillegg arrangert bedriftsbesøk med faglig opplegg for de ungdomspolitiske partiene og for Natur og Ungdom. Erfaringene med bedriftsbesøk er positive og bidrar til økt kunnskap om sjømatnæringen. FHL har i stor utstrekning kombinert slike bedriftsbesøk med faglige opplegg hvor vi også har invitert med forskningsmiljøer og NGOer for slik å få frem motforestillingene mot våre vurderinger.

FHL har i 2011 hatt hyppig kontakt med representanter på Stortinget, spesielt gjennom partivise oppfølging av grupperingene i Næringskomiteen og Miljø og Energikomiteen. Det har også blitt arrangert benkvisse møter med stortingsrepresentantene i ulike kystområder. Havbrukslagene har vært sentrale i dette arbeidet.

FHL har deltatt i åpne høringer i forbindelse med Statsbudsjettet og andre høringer knyttet til saksfelt som angår FHL.

FHL har også i stor grad pleid kontakt med aktuelle kystkommuner og fylkeskommuner. Dette er særlig aktuelt i havbrukssaker hvor kommunale planprosesser, og fylkeskommunen gjennom forvaltningen av Akvakulturloven, er sentrale for næringens rammevilkår.

FHL har deltatt med foredrag og bistått Norges sjømatråd i forbindelse med flere informasjonsopplegg for internasjonal presse og representanter fra miljøbevegelsen i USA.

Det videre arbeidet med kommunikasjons- og omdømmetiltak mot 2013 er nedfelt i FHLs interne strategidokumenter. Det legges vekt på at tiltak som settes inn er basert på inngående kjennskap til omgivelsene og begrunnet i gode analyser.

Forskning og utvikling (FoU)

FHL har i alle år hatt sterkt fokus og høy aktivitet på forsknings- og utviklingsområdet. FHLs rolle har tidligere både vært initierende, organiserende og operativt utøvende av felles FoU-prosjekter som næringen har gjennomført. De fleste av prosjektene har vært gjennomført i tett samarbeid med Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge. De siste årene har det også blitt gjennomført flere store fellesprosjekt i regi av grupperinger av medlemsbedriftene hvor FHL har hatt en administrativ koordineringsrolle. Noen av prosjektene er regionale mens andre er nasjonale. Eksempler på slike prosjekter er Havbruksnæringens Miljøfond, PD- Vestlandet, omdømmekampanjer og Nasjonalt luseprosjekt.

Samarbeidet med FHF

Styret i FHL har hatt en målsetting om at FHF skal være næringens felles organ for forskning og utvikling. FHLs portefølje av fellesprosjekter med finansiering fra FHF har over tid blitt faset over til FHF. Fra 1. mai 2011 ble ansettelsesforholdene for Fagsjefer FoU (tre personer) og FoU-koordinatorene (tre personer) overført til FHF. De fleste av disse har fortsatt kontorsted i FHL. Det ble samtidig opprettet direkteavtaler for kontorleie mellom FHF og huseier både i Trondheim og Tromsø.

Det er etablert direkte dialogmøte mellom styret i FHL og FHF. Den løpende dialogen mellom administrasjonene i FHL og FHF skal ivareta formidling av resultater fra prosjektaktivitetene og samordningen mellom næringens interesser opp mot øvrig virkemiddelapparat (Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge). Aktivitetene i FHLs tidligere FoU- forumer videreføres i stor grad gjennom faggruppene som er opprettet i FHF. Bransjegruppene i FHL behandler og foreslår medlemmer til faggruppene.

Lønn, tariff, HMS, kompetanse og rekruttering

Tarifforhandlinger

Tariffoppgjøret 2011 var et såkalt mellomoppgjør. Forhandlingene foregikk direkte mellom LO og NHO, og FHL var representert i NHOs forhandlingsutvalg.

Resultatet av oppgjøret var at det for de fleste overenskomster ble gitt et generelt tillegg på kr 2,-. For overenskomster som hadde et lønnsnivå på under 90 % av industrigjennomsnittet ble det i tillegg gitt et lavtlønnstillegg på kr. 1,-. For FHLs overenskomster gjaldt dette kun Fiskeindustrioverenskomsten. Dette innebar at det ble gitt et generelt tillegg på kr. 2,- for Havbruksoverenskomsten og Overenskomst for fiskemel- og fiskefôrindustrien, mens det generelle tillegget ble kr. 3,- for Fiskeindustrioverenskomsten.

Medlemsbistand

FHL har bistått medlemsbedriftene med rådgivning i forhold til arbeidsrettslige spørsmål. Vi har også bistått medlemsbedriftene ved forhandlinger i lokale tvister om avtaleverket, samt under forhandlingsmøter i oppsigelsessaker og i forbindelse med arbeidsrettssaker.

FHL har avholdt kurs i arbeidsgiverspørsmål for medlemsbedriftene. Det er også arrangert en tariffkonferanse sammen med NHO Mat og Drikke og NHO Mat og Landbruk.

Bruk av utenlandsk arbeidskraft

FHL har i 2011 deltatt i en arbeidsgruppe sammen med Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) og LO, for å diskutere utfordringer knyttet til bruk av utenlandsk arbeidskraft, herunder såkalt sosial dumping.

FHL har hatt en rekke møter i denne arbeidsgruppen og har hatt en god dialog omkring problemstillingene. Vi tar sikte på å utarbeide en felles veiledning for bedriftene og de tillitsvalgte knyttet til disse spørsmålene.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Satsingsområdet er knyttet til NHOs handlingsplaner med hovedsatsingen om et mer inkluderende arbeidsliv, herunder de tematiske områdene:

- Ledelse, organisasjon og samhandling
- Økt nærvær - redusert fravær
- Et enklere og bedre regelverk

Arbeid med reduksjon av sykefraværet

Det ble i 2010 inngått en ny avtale om inkluderende arbeidsliv. Dette er en trepartsavtale mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene. En sentral målsetting for denne avtalen er å innføre felles tiltak som kan bidra til å få ned sykefraværet. FHL ser det som ønskelig at så mange av våre bedrifter som mulig blir såkalte IA-bedrifter. Foruten de virkemidlene som ligger i IA-avtalen, er en viktig del av sykefraværsarbeidet at medlemmene sørger for en tett oppfølging og god dialog med de sykmeldte. FHL vil fortsette sitt arbeid med å bistå medlemsbedriftene i dette arbeidet.

Den nye IA-avtalen legger også opp til at det etableres et samarbeid mellom landsforeningene i NHO og de respektive forbund for å samarbeide om tiltak for å oppnå målene i IA-avtalen.

Sykefraværet for FHLs medlemsbedrifter har vist en klar nedgang. I 3. kvartal 2011 lå det legemeldte fraværet på 4,9 prosent, noe som er en nedgang på 16,7 % fra tilsvarende kvartal i 2010.

I arbeidsmiljølovens § 3-5 er det innført krav til obligatorisk opplæring i HMS for virksomhetens øverste leder. NHO har utarbeidet et godkjent kursopplegg for landsforeningene og kurset anbefales for alle som har personalansvar. FHL har avholdt ett slikt kurs i 2011 for medlemsbedriftene.

FHL har arrangert en HMS-konferanse i samarbeid med NNN, NHO Mat og Drikke og NHO Mat og Landbruk. FHL har også deltatt i arbeidet med revisjon av en brosjyre om sikkerhet og arbeidsmiljø innen havbruksnæringen sammen med Arbeidstilsynet og Fellesforbundet. Denne ble lansert i 2011 og er gjort tilgjengelig for medlemsbedriftene.

Kompetanse – utdanning – rekruttering

Lavedyktige og lønnsomme bedrifter trenger kunnskap, kompetanse, nettverk og gode næringspolitiske rammebetingelser. Innovative løsninger på disse områdene er viktig i diskusjonen om hvordan man kan gjøre bransjen mer attraktiv for fremtidig arbeidskraft.

FHLs arbeid på dette området har som mål å sikre medlemsbedriftene god tilgang til kompetent arbeidskraft. Det å bidra til styrking av bransjens omdømme overfor framtidige arbeidstakere er en del av dette. I samarbeid med NHO-fellesskapet for øvrig, påvirker vi myndigheter og utdanningsinstitusjoner med sikte på utvikling og tilrettelegging av relevante utdanningstilbud, slik at bransjens utdanningsbehov kan dekkes på kort og lang sikt.

Skoleverket og de offentlige utdanningsmyndighetene har ansvar for å tilby studentene et tilbud i tråd med næringens utvikling, men næringen har også et ansvar for å synliggjøre og være tydelig på hva vi ønsker.

FHL er varamedlem i faglig råd for både naturbruk og restaurant- og matfag på videregående utdanningsnivå.

Rekrutteringsprosjektet Sett Sjøbein

Rekrutteringsprosjektet Sett Sjøbein er ikke et FHL- prosjekt, men FHL er sterkt involvert i arbeidet da vi er en av initiativtakerne bak prosjektet og innehar nestledervervet i styringsgruppen. Sett Sjøbein er næringens eget rekrutterings- og kompetanseprosjekt, initiert av NNN, FHL og Fiskerlaget i 2006, og ble i igangsatt september 2008. Prosjektet er fireårig med mulighet for forlengelse, og skal bidra til økt rekruttering og kompetanseheving til marin sektor. Prosjektet er hovedsakelig finansiert av Fiskeri- og kystdepartementet, men sjømatnæringen er også inne med en betydelig sum gjennom FHF-fondet.

Sett Sjøbein er foreløpig finansiert ut 2012, etter dette er prosjektets videre eksistens noe usikker, selv om signalene fra Fiskeri- og kystdepartementet og FHF er gode. FHL ønsker at Fiskeri- og kystdepartementet og FHF viderefører aktivitetene for å sikre de marine næringene kompetent arbeidskraft for fremtiden.

FHLs arbeid med rekruttering til marin sektor gjøres hovedsakelig i samarbeid med og gjennom Sett Sjøbein. Det er tre prosjektansatte i Sett Sjøbein, prosjektstillingene er administrert av FHF og lokalisert i Trondheim.

Prosjektet er primært rettet inn mot elever i grunnskole og videregående skole, studenter i høgskole- og universitetssektoren. I tillegg skal Sett Sjøbein bidra til å tilrettelegge for kompetanseutvikling i bedriftene. Formålet er å tilføre kvalifisert arbeidskraft til marin sektor, gjøre det mer attraktivt å arbeide i sjømatsektorene, gjøre næringen mer motivert for å etterspørre personer med formell fagkompetanse, samt å fremme bruk av kvinners kompetanse.

Det legges vekt på et tett samarbeid med næringsaktører, andre virkemiddelordninger, skoler og opplæringskontorer langs kysten. Prosjektet driver en felles nettside (www.settsjøbein.no) som inneholder informasjon om marine næringer, yrkesveiledning, skole/ studieinformasjon med mer. Sett Sjøbein er et svært viktig løft for arbeidet for å øke rekrutteringen til marine fag og næringer, og er et godt verktøy for oss i arbeidet for å oppnå vår målsetting om tilstrekkelig kompetent arbeidskraft for fremtiden.

Nå i prosjektets 4. år ser vi klare resultater av innsatsen gjennom tydelig økning i søkertall til marine studier. Først og fremst på høyere utdanning (Høgskole/ Universitet) men også på yrkesutdanninger (VGS). I tillegg har det i 2011 blitt etablert en fagskole for akvakultur for de som har fagbrev og ønsker å ta en videre utdanning innen det praktiske faget. Dette tilbudet er lokalisert til Austevoll, men vil være tilgjengelig for hele landet gjennom nettbasert læremetode og samlinger.

At søkertallene har gått opp kan ikke utelukkende forklares med kampanjer og prosjekter i Sett Sjøbein, men vår vurdering er at Sett Sjøbein har bidratt til at bedriftene har fått motivasjon og bistand til å spisse sitt arbeid ytterligere mot å motivere ungdommen til å velge studier innen vårt fagfelt. Fremover skal Sett Sjøbein ha fokus på voksne i næringen og kompetanseheving. Dette er trukket frem som et viktig område fra både Fiskeri- og kystdepartementet, FHF og

styringsgruppen til Sett Sjøbein. Bedriftene med sine fornøyde ansatte er de beste ambassadørene i dette arbeidet.

Deltakelse i internasjonale organisasjoner

På europeisk nivå deltar FHL i de europeiske bransjeorganisasjonene. Dette medfører at FHL er kommet i en bedre posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Arbeidet blir stadig viktigere for å kunne få gjennomslag for FHLs posisjoner når det gjelder regelverksutvikling da beslutningene tas i Brussel og det vil styrke norske posisjoner når de støttes av flere aktører.

Europeiske organisasjoner:

- FEFAC (The European Feed Manufacturers' Federation) som er den europeiske organisasjonen for fôrprodusenter.
- FEAP (Federation of European Aquaculture Producers) har en særlig sentral plass for FHL. I 2011 var FHL vertskap for FEAPs AGM (årsmøte), som fant sted 19. til 22. mai i Oslo. Her deltok et femtital representanter fra europeisk akvakultursektor. I forbindelse med FEAPs Presidents Meeting i oktober 2011 ble FEAPs ærespris - FEAP Award For Excellence in European Aquaculture – tildelt Bjørn Myrseth etter nominasjon fra FHL for hans mangeårige innsats for europeisk akvakultur.
- AIPCE (Association des industries de poisson de l'U.E) som er den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører.

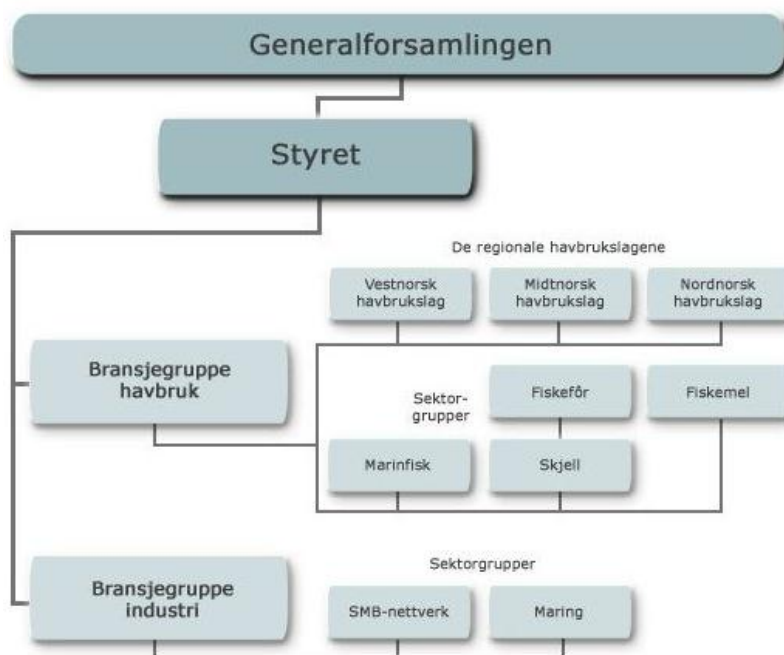
Andre internasjonale organisasjoner:

- IFFO (International Fishmeal and Fish Oil Organisation) er den internasjonale organisasjonen for fiskemel- og fiskeoljeprodusenter.
- ISFA (International Salmon Farmers Association) som er en sammenslutning av organisasjonene til verdens lakseproduserende land.

BUSINESSEUROPE er den europeiske arbeidsgiver- og næringslivsorganisasjonen. Denne representerer mer enn 20 millioner store, små og mellomstore bedrifter gjennom 39 nasjonale næringslivsorganisasjoner i 33 land. NHO er medlem.

Tillitsvalgte organer

Figuren nedenfor gir en oversikt over organiseringen av hele tillitsvalgtapparatet i FHL:

Styret bygger i stor grad sine faglige beslutninger på innspill fra bransjegruppene.

Bransjegruppe Industri

Viktige fagsaker knyttet til fiskeindustrien og eksporten av tradisjonelle sjømatprodukter forankres i Bransjegruppe industri.

Bransjegruppen har i 2011 blitt ledet av Morten Hyldborg Jensen, Norway Seafoods ASA. Øvrige medlemmer har vært: Bjørn Fredriksen, Nergård AS, Harald Sperre, Nils Sperre AS, Kjell-Olaf Larsen, Båtsfjordbruket AS, Rita Karlsen, Brødrene Karlsen AS, Knut Haagenen, Jangaard Export AS, Jostein Refsnes, Nordlaks Produkter AS, Ivar Helge Melingen, Austevoll Fiskeindustri AS, Kristian Klo, Gunnar Klo AS og Inger Marie Sperre, Brødrene Sperre AS.

I løpet av 2011 har Bransjegruppe Industri avholdt 11 møter, hvorav 4 fysiske møter, 6 telefonmøter og ett møte med rullerende behandling via epost. Det ble behandlet i alt 69 saker i 2011.

Bransjegruppe havbruk

Viktige fagsaker knyttet til verdikjede havbruk forankres i Bransjegruppe havbruk.

Bransjegruppen har i 2011 blitt ledet av Sveinung Sandvik, Sjøtroll AS. Øvrige medlemmer har vært: Line Ellingsen, Ellingsen Seafood AS, Carl-Erik Arnesen, Firda Sjøfarmer AS, Alf Jostein Skjærvik, Salmar Farming AS, Tor Anders Elvegård, Nordlaks Oppdrett AS, Roar Paulsen, Lerøy Hydrotech AS, Cato Lyngøy, Marine Harvest Norway AS, Jan Sverre Røssstad, Biomar AS og Hans Petter Koppernæs d.y., Vedde AS.

I 2011 ble det holdt 6 møter Bransjegruppe havbruk. Det ble i alt behandlet 61 saker i løpet av året. For omtale av aktiviteten i de regionale havbrukslagene, se kapittel Havbruk.

Personalforhold og arbeidsmiljø

FHL hadde ved utgangen av 2011 24 ansatte. Endringen av FHLs organisasjonsmodell i 2007 medførte overgang fra sektor- til avdelingsbasert administrativ organisering. Omleggingen har medført større fleksibilitet i bruken av administrative ressurser.

Arbeidsmiljøet i FHL oppfattes som godt. Det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for hele FHL. Sikkerhetsaspekter ved de ulike FHL-kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivaretatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne.

FHL har inngått IA-avtale.

Gunnar Domstein
Styreleder

Fredd Wilsgård
nestleder

Arne Møgster

Sveinung Sandvik

Alf Helge Aarskog

Morten Hyldborg Jensen

Hanne Benjaminsen

Jan Sverre Røsstad

Geir Andreassen
Adm. dir.

Havbruksnæringens miljøfond - årsrapport 2011

Om fondet

Havbruksnæringens miljøfond ble presentert på FHLs generalforsamling i Bergen 7. april 2011. Miljøfondet er en del av Miljøløftet, som ble lansert av medlemsbedriftene i FHL i 2011. Planen var at alle havbrukselskapene skulle bidra med kr 10.000,- pr konsesjon pr år i inntil tre år slik at Miljøfondet totalt kunne bli ca. 30 millioner kroner. Fondet skal bidra til å finansiere arbeidet med å redusere mengden rømt oppdrettsfisk i laksevassdragene. Fondet er ment å være et strakstiltak inntil næring og forskningsmiljøer har funnet et mer robust system for å skille oppdrettsfisk fra villaks, samt gjøre det mulig å spore kilden til den rømte oppdrettslaksen. Det var gledelig stor oppslutning om å få etablert fondet.

Miljøfondet kan støtte relevante prosjekter, etter forhåndsvurdering av søknader i forhold til fondets vedtekter. Fondets midler står på bankkonto eid av Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL), men midlene forvaltes og disponeres av oppnevnte nasjonale og regionale styringsgrupper.

Tildeling av midler

Tildelinger til nasjonale tiltak fra Havbruksnæringens Miljøfond besluttes av en styringsgruppe bestående av Bransjegruppe Havbruk og en representant fra en NSL-medlemsbedrift. Som hovedregel skal 30 % av innsamlede midler anvendes til nasjonale tiltak. Tildelinger til regionale tiltak fra Havbruksnæringens Miljøfond besluttes av Regionale Styringsgrupper bestående av det regionale Arbeidsutvalget eller personer oppnevnt av arbeidsutvalget og en representant fra medlemsbedrift i NSL. Representanter fra villaksinteressene inviteres til å komme med innspill til både regionale og nasjonale tiltak.

Det er to tildelingsrunder årlig og i 2011 har søknadsfristene vært 15. juni og 1. oktober. Første gang ble det innvilget midler til åtte villaksprosjekter. Noen av disse prosjektene er fulgt opp med mer penger i andre runde.

FHL har hatt dialog med miljøforvaltningen, både Direktoratet for Naturforvaltning og fylkesmennes miljøvern avdelinger, for å komme fram til en god prioritering av prosjekter.

FHL har også fått innspill fra representanter fra Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Regionale prosjekter

Tildelingene til regionale prosjekter skjer i hovedsak regionvis på Vestlandet, i Midt-Norge og Nord-Norge. Det er kommet inn mange gode søknader til de regionale fondene. Det er nå satt i gang ulike utfiskingstiltak og overvåkningsprosjekt i til sammen 37 elver langs hele kysten fra Finnmark i nord til Rogaland i sør.

Etter andre tildelingsrunde er det nå bevilget totalt 7,37 millioner kroner til ulike tiltak i regionene. De enkelte tilskuddene varierer fra 36.000 kroner til 2,5 millioner kroner. Disse spenner fra mindre prosjekter knyttet til overvåkning og utfisking, til mer omfattende programmer som inkluderer flere lakseførende vassdrag. Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekt som har fått midler i 1. og 2. tildelingsrunde.

HAVBRUKSNÆRINGENS MILJØFOND - bevilgninger 1. og 2. søknadsrunde

Nordnorsk Havbrukslag	Støtte
Prosjekt Utmark. Uttak av rømt oppdrettslaks og bestandskartlegging i utvalgte vassdrag. I gang med Vestpollelva i Vågan og Sausvassdraget i Brønnøy. I 2012: 8 av følgende vassdrag: Alsvågvasdraget i øksnes, Lovikvassdraget i Andøy, Gårdselvvassdraget i Andøy, Buksnes i Andøy, Kjerringnesvassdraget på Sortland, Homstadvassdraget på Sortland, Vestpollvassdraget i Vågen, Forsåvassdraget i ballangen, Tårstadvassdraget i Evenes, Hopenvassdraget i Steigen, Sagvatvassdraget i Hamarøy, Laksåga i Sørfold, Laksådal i Gildeskål og Spildervassdraget i Meløy.) . (Norges Bondelag og Skogeierforeninga Nordland i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling i Nordland)	kr 2 510 000
Ruseprosjekt Varpa, Hamarøy/Tysfjord. Uttak av rømt oppdrettsfisk, bestandskartlegging og sykdomskartlegging for Varpavassdraget/Tysfjord i Nordland. (Tangen Produkter og lokale havbruksbedrifter i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling i Nordland)	kr 1 000 000
Skøvelva Sørtroms, overvåking og utfiske.	kr 170 000
Saltdalselva, videoovervåking.	kr 400 000
Finnmark, 11 vassdr. overvåking Vestre Jakobselva, Komagelva, Skallelva, deler av Neiden, Langfjordelva, Stabburselva, Lakselva, Børselva, Storelva (Kunes), Repparfjordelva, Snefjordelva og Eibyelva (sideelv til Altaelva). (Naturtjenester i Nord AS).	kr 800 000
SUM	kr 4 880 000
Midtnorsk Havbrukslag	Støtte
Overvåkningsfiske etter rømt oppdrettslaks i Namsen. Sorteringsfiske med kilenot, videoovervåking og genetiske analyser av laks fra Namsens hovedløp og sidevassdrag. Kunnskapssentret for Laks og Vannmiljø.	kr 387 625
Elvene rundt Trondheimsfjorden (Gaula, Nidelva, Orkla, Skauga, Stjørdalselva og Verdalselva)	kr 1 000 000
SUM	kr 1 387 625
Vestnorsk Havbrukslag	Støtte
Laksetrapp og skjellprøver i Bjerkreismelva i Rogaland. Forutsetter godkjenning fra Fylkesmannens miljøvernavdeling i Rogaland.	kr 70 000
Utredning og forprosjekt for fiskefelle i Oselva i Hordaland. Forutsetter godkjenning.	kr 50 000
Utfisking av rømt fisk med garn i Årøyelva i Sogn og Fjordane. Forutsetter godkjenning.	kr 70 000
Strakstiltak (pilotprosjekt) initiert av myndighetene for alle elvene i Hardangerfjorden og Etne.	kr 500 000
Utfisking av rømt laks i Suldalslågen i Rogaland.	kr 75 000
Utfiskningsprosjekt i regi av Numedalslågen Elveeierlag.	kr 36 000
Drifting av laksefelle i Etneelva.	kr 300 000
SUM	kr 1 101 000

Nasjonale prosjekter	Støtte
Utredning av metoder for å skille rømt laks og villaks i elv og spore rømt laks tilbake til eier	kr 1 000 000
Filmprosjekt for å fremme artsforståelse, vise forskjell på villfisk/oppdrettsfisk og vise uttak av oppdrettslaks i norske lakseelver. Prosjektet har også fått finansiering fra Direktoratet for Naturforvaltning, (Pandora film og Norges Jeger- og Fiskerforbund)	kr 150 000
Driftig av laksefelle i Etneelva.	kr 300 000
SUM	kr 1 450 000
TOTALT 1. og 2. TILDELINGSRUNDE	kr 8 818 625

Nasjonale prosjekter

I tillegg til pengestøtten som er gitt regionalt, er det bevilget midler til utredninger av metoder for å skille rømt laks og villaks i elv og spore rømt laks tilbake til eier. Det er også bevilget midler til å lage en informasjonsfilm om uttak av rømt laks i elv. Til nasjonale tiltak er det bevilget totalt 1,45 millioner kroner etter andre tildelingsrunde. Oversikt fra 1. og 2. tildelingsrunde for nasjonale prosjekt er vist i tabell nedenfor.

Tiltakene gir resultater

Styringsgruppene har gjennom de to søknadsrundene gitt støtte til gode og viktige prosjekter uavhengig av hvem som står bak det aktuelle tiltak eller prosjekt. Prosjektmidlene gir gode resultater i form av ny kunnskap og reelle praktiske resultater. Et eksempel er Årøyelva i Sogn der innslaget av rømt fisk i elva har gått kraftig ned. Av 207 oppfiskede laks i 2011 var 7 rømt fisk, det vil si 3,5 prosent. Tilsvarende tall for 2010 var 132 oppfiskede laks, herav 32 rømlinger. Et annet eksempel er Varpa i Nordland der innslaget av rømt fisk også var mindre enn tidligere år. Prosjekter som mottar midler fra miljøfondet skal gjennomføres i henhold til det til enhver tid gjeldende regelverk, og nødvendige tillatelser må innhentes. Vi har gjennom prosjektbehandlingene holdt kontakt med bl.a. Fylkesmennes fiskeforvaltere for å sikre oss at prosjektene som får midler er i tråd med forvaltningsprinsipper og planer for de respektive elver/ vassdrag. Neste søknadsfrist er 1. april 2012.

Nasjonal styringsgruppe

Roar Paulsen (sign)   Cato Lyngøy (sign)   Sveinung Sandvik (sign)   Alf Jostein Skjærvik (sign)
leder

Line Ellingsen (sign)   Lars Heine Kåsa (sign)   Tor Anders Elvegård (sign)   Carl-Erik Arnesen (sign)